This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Digitized by Google

UNIV ENT

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ll. 1545

POMPONII MELÆ DE SITV ORBIS LIBRI TRES.

continens Latiera firme. tractus el estrecho.

Per Franciscum Sanctium Brocensem in inclyta Salmanticensi Academia, Primarium Rhetorices, Græcæque linguæ Doctorē purgati, correcti, & emendati.

SALMANTICAE,
Apud Didacum à Cussio.
1598.

Digitized by Google

LICENCIA.

YO el Maestro Doctor Francisco Sanchez Canonigo Magistral de la Santa Iglesia de Salamanca, Cathedratico de propriedad de Philosophia natural en su vniuersidad. Prouisor e Vicario general en todo su Obispado, sede Episcopali vacante: por la presente doi licencia a Diego de Cusio impressor de libros desta ciudad para que pueda imprimir vn libro llamado Pomponio Mela de situ Orbis, attento que es libro profano, y se ha impresso diuersas vezes, y no contiene cosa tocante, ni contraria a nuestra Sancta Fe Catholica. Fecha en Salamanca a 14. de Febrero 1598. años.

Maestro Doctor
Francisco Sanchez.

Digitized by Google

D. EMANVELI Sarmento Doctori Theologo, viro optimo Franc. Sanctius Brocen. S. P. D.

QVur hac te præfatione appellauerim, Amice magne, tuæ vitæ integritas, & labor in optimis disciplinis iudiscendis me impulerunt. Iactent alij suum genus, & maiorum stemmata, quũ tu qui in hac parte nulli cedas, semper id studuisti, vt in via virtutis, aliquid, quod proprium fecisse possis gloriari, nanciscereris. Nam genus & proauos, & quæ non fecimus ipsi, vix ea nostra voco: inquit poeta. Ego vero, ne vix quidem, nam vt Tragicus Hispanus ait: Aliena laudat, qui genus laudat suum. Quid tu à pueritia vsque ad consequutam in sacra Theologia laureamfeceris, effeceris, laboraueris, non meum est prædicare: res ipsa loquitur, & fama loquetur us, & indefessa. Quum igitur tantorum laborum meritum premium recepisses: vidi te paratum & accinctũ ad noua certamina capessenda: hoc est, vt totum te ad sacrorum Bibliorum enodationem & interpretationem comparares. Hos

¶ 2 tuos

tuos præclaros conatus, generoſos animos, & ardentes ſpiritus compreſſi, & retardaui. Nefas enim ſemper duxi, quemquam in ſacroſancta vtriuſque Teſtamenti myſteria pedem penetrare cui deſit aliquid eorum, quibus D. Hieronymus fuit exornatus, & inſtructiſſimus. Ille Græcos & Latinos Poetas omnes, atque etiam hiſtoricos, & oratores triuit. Nec enim ſolum Iob & Pſalmi, & Cantica Canticorum diuinam poeſim redolent, ſed & omnes Prophetæ, & Solomonis Parabolæ poeticis figuris, ſimilitudinibus & ſuauiſſimis modulis reſonãt, & exornantur. Sedit tunc tibi hæc ſententia: & intra paucos menſes huius immenſi laboris præclarũ, & admirandum ſpecimen præbuiſti. Non enim raptim poetas, tanquam canis è Nilo, deguſtaſti: ſed ita Hippocrenen ructabas, vt metueremus ne relicta Dominæ Sapientiæ domo cum ancillis, quæ ad fontem ſedent, choreas eſſes ductaurus. Has ignotas ante vias breui tempore te docuit Pomponius Mela, quem fidum & dulcẽ comitem tantæ peragrationis accepiſti. Hũc tu quum me præeunte diligenter euolueres, multa intellexiſti, quæ ab alijs aut intellecta parum aut perperam emendata circum feruntur. Cepiſti tunc volentem incitare, vt ederem in vulgũ,

quæ

quæ post Hermolaum, & Pincianum doctissimos viros in Pomponium adnotassem. Promissi verbis facilius, quam re præstare possim. Tot enim prælectionibus & publicis & priuatis (vt alia multa prætereã) impedior: vt vix aliquis respirandi cõcedatur loc' aut occasio. Nec tamen proinde à te postulo vt me promissis exsoluas: imo vero stabo promissis, & tarditatẽ maiori fœnore compensabo. Interim tibi Pomponium mitto, dico, consecro nudum, & sine notis, sed emendatiorem, & nitidiorem illo, quem aut Hermolaus Alexãdro VI. Pontifici max. dicauit: aut post Hermolaum noster Pincianus expoliuit. Sed & vt gustum aliquẽ in hac tua epistola nostrarum lucubrationum lector accipiat: paucas, sed insignes emendationes, easque nudas subijciam.

Ac primum Pomponium Melam non ab oppido Mellaria deduco: sic enim Mellarius, siue Mellariensis diceretur. Mela, nomen Romanum fuit, vt Valla. Mela igitur ex vrbe Tarteſſo, quam postea dixere Carteiam, nunc Algeziram, oriundus fuit. Locus corruptus lib. 2. cap. 6. dedit ansam errandi. Antiqua lectio sic habebat: Carteia, vt quidam putant, aliquã do Tarteſſos, & quam transuecti ex Afri-

ea Phœnices habitant, atque vnde nos sumus Cingenteratum, Mellaria, & Bello. *Hermolaus pro Cingenteratũ, Cingente fretoe-mẽdabat. Pincianus expunxit Cingẽteratũ, & sic legit*: atque vnde nos sumus, Mollaria. *Elias Venetus Santo sic.* Atque vnde nos sumus, Tingenteratum Melaria. *Ego vero*: Atque vnde nos sumus ex gente ea: Tum Mellaria.

Fol. 1. b. *Eadẽque in duo latera*, lego, Eodemq; , hoc est, eodẽ oceano. ex Macrob. & Mela cap. 9. de Nilo. Hic locus olim magnos viros exercuit.

Fol. 3. b. lego, *eadem gentes interiora tenent*. antea legebatur, interioralittora tenent. & statim legebatur: super hunc sunt Parthi, Assyrij, & Babilonij: superiilum, alterum Arabes: & super Aethiopes: Ripis Nili amnis & mari proxima ijdẽ Aegyptij pos.

Fol. 12. a. legebatur: *Et supra tredecim millium annorum ætates certis annalib. referunt. Mandatumque literis seruant, dum Aegyptij sunt quater cursus, suos vertisse sydera, ac solem bis.* cæt. ego ex Herod. lib. 2. locum restitui, & ex obscurissimo planum feci.

Fol.

Fol. 13. b. legebatur: *Ibi ingens amnis ingenti fronte se extol.* restitui, fonte ex Herod.

Fol. 17. b. legebatur: *Isthmos paruis vrbib.* Hic nullus fuit Isthmos. lego. Is mox, is deinde sinus.

Fol. 27. b. legebat. *Tum Macedenum populi, quot vrbes habitant?* Pincianus aliter, atque aliter.

Fol. 36. a. Olim sic: *Tulcis eam modicus amnis super, ingens Iberus deorsum attingit.* pessime.

Fol. 42. a. Olim, *vt doctioribus placet, vnū animal est.* restitui ex Ouidio, & alijs. viuum anim.

Fol. 52. a. Olim, *Notissima India*: Pinciano displicebat vox (Notisima) & dixit mihi, & alijs discipulis scribendum (Nouisima) ego postea ex Cōmentarijs Græcis in Dionys. de Situ Orb. elegantissime locum correxi.

Fol. 53. *Taurus attolit, collis vtriusque maris angulus.* suspicor in membranis fuisse scriptum Cōis, vnde Typograph. exscripsit, collis: ego, communis, id est, Tabis est communis angulus vtriusque maris.

Digitized by Google

Fol. 53. b. olim. Interipsa ostia rara tenet regio. Pincianus dicebat minus male posse legi: rara viret regio. Ego ex ductu literarum, & ex omnibus Cosmographis substitui: Patalene regio.

Fol. 58. a. Olim: *in arenis mons est satis de se consurgens*: hunc locum felicissime, ve multa alia, Pincianus emendauit, *in haerenis mons est Atlas dense consurgens.*

De his & aliis in amplioribus commentarijs ratio à nobis reddetur. Vale.

Digitized by Google

POMPONII MELAE DE SITV ORBIS PROOEMIVM.

ORBIS situm dicere aggredior, impeditum opus, & facundiæ minime capax (Constat enim fere ex gentium locorumque nominibus, & eorum perplexo satis ordine, quem persequi longa est magis, quàm benigna materia) verum aspici tamen, cognoscique dignissimum: & quod si non ope ingenij orantis, at ipsa sui contemplatione precium operæ attendentium absoluat. Dicam autem alias plura & exactius. Nunc autem, vt quæque erũt clarissima, & strictim. Ac primo quidem quæ sit forma totius, quæ maximæ partes, quo singulæ modo sint, vt que habitetur, expediam. Deinde rursus oras omnium & littora, vt intrà extraque sunt, atque vt ea subit ac circumluit pelagus: addi

tis

tis quæ in natura regionum incolarumque memoranda sunt, id quòd facilius sciri possit atque accipi, paulo altius summa repetetur.

MVNDI IN QVATVOR partes diuisio.

Cap. I.

OMne igitur hoc, quicquid id est, cui mundi cœlique nomen indidimus, vnum est & vno ambitu se cuncta quæ amplectitur. Partibus differt. Vnde sol oritur, oriens nuncupatur, aut ortus: quò demergitur occidens, vel occasus: quà decurrit, meridies: ab aduersa parte, septentrio. Huius medioterra sublimis circumfluitur vndique mari, eodemque in duo latera, quæ hemisphæria nominantur, ab oriente diuisa ad occasum, Zonis quinque distinguitur. Mediam æstus infestat, frugus vltimas. Reliquæ habitabiles, pariaque anni tempora, verum non pariter. Antichthones alteram, nos alteram incolimus. Illius situ ob ardorem intercedentis, plagæ

in

incognito, huius dicendus est. Hæc ergo ab ortu porrecta ad occasum: & quia sic iacet, aliquanto quam vbi latissima est, longior, ambitur omnis oceano, quatuor¦que exeo maria recipit, vnum ab septentrione à meridie duo, quartum ab occasu. Suis locis illa referentur. Hoc primum angustum nec amplius decem milibus passuum patens, terras aperit, atque intrat. Tum longe latè que diffusum, abigit vastè cedentia litora, ijsdemque ex diuerso propè eoeuntibus, adeò in arctum agitur, vt minus mille passibus pateat. Inde se rursus, sed modicè ad modum laxat: rursusque¦ etiam quam fuit àrctius exit in spacium. Quo cum est acceptum, ingens iterũ magnæ paludi (cęterum ex iguo ore) coniungitur. Id omne quam venit, quaque dispergitur, vno vocabulo nostrum mare dicitur. Angustias, introitumque venientis, nos fretum. Græci Portmon, apellant. Quà diffunditur, alia alijs locis cognomina acceptat. Vbi primũ se coarctat Helleſppõtus vocatur Propõtis vbi expandit: vbi iterũ presit, Thracius Bosphorus: vbi iterũ effũdit põtus Euxinus: qua paludi commititur. Cymme-

rius Bosporus: palus ipsa Mœotis. Hoc mari & duobus inclytis amnibus, Tanai & Nilo, in tres partes vniuersum diuidimus. Tanais à septentrione admeridiem vergens in mediam fere Mœotida defluit: & ex diuerso Nilus in pelagus. Quod terrarum ita cetà freto ad ea flumina, ab altero latere Africam vocamus: ab altero, Europen. Ad Nilum, Africam, ad Tanaim, Europem, Vltra quicquid est, Asia est.

Summa Asiæ descriptio.

Caput II.

TRibus hanc à partibus tangit Oceanus, ita nominibus vt locis differens. Eous ab oriente, à meridie Indicus, à septentrione Scythicus. Ipsa ingenti ac perpetua fronte versa ad orientem, tantum sibi se in latitudinem effundit, quantum Europa & Africa, & quod inter ambas pelagus immissum est, Inde cum aliquatenus solida processit, ex illo Oceano quem Indicum diximus, Arabicum mare & Persicum, ex Scythico Caspiũ recipit: & ideo,

quà

qua recipit angustior. Rursus expanditur, & fit tam lata quàm fuerat. Deinde eũ iam in suum finem, aliarumque terrarum confinia deuenit, media nostris æquoribus excipitur: reliqua altero cornu pergit ad Nilum, altero ad Tanaim. Ora eius cum alueo Nili amnis ripa descendit in pelagus: & diu, sicut illud incedit, ita sua littora porrigit. Deinde fit venienti obuiam, & primũ se ingeti ambitu incuruat, post seingenti fronte ad Hellesponticum fretum extendit: ab eo iterum obliquat ad Bosphorum. Iterumque ad Ponticum latus curua aditum Maeotidos transuerso margine attingit. Inde eam gremio ad Tanaim vsque complexa sit ripa, qua Tanais est. In ea primos hominum accepimus ab oriente Indos, Seres, & Scythas. Seres media ferme Eoæ partis incolunt. Indi & Scythæ vltima: ambo latepatentes, neque in hoc tantum pelagus effusi. Spectant enim etiam meridiem Indi: Oramque Indici mares (nisi vbi æstus inhabitabilem efficitur) diu continuis gentibus occupant. Spectant & septentrionem Scythæ: ac litus Scythicum (nisi vnde frigoribus arcentur) vsque ad

Caſpium ſinum poſsident. ¶ Indis proxima eſt Ariane, deinde Aria, & Gedroſis, & Perſis, ad ſimum Perſicum. Hunc populi Perſarum ambiunt, illum alterum Arabes. Abijs, quod in Africam ranſtat, Aethiopum eſt. ¶ Illic Caſpiani Scythis proximi. ſinum Caſpium cingunt. Vltra, Amazones, vltràque eas Hyperborei eſſe memorantur. ¶ Interiora terrarum multæ variæque gentes habitant, Candari. & paricani, & Bactri, Pharmacotrophi, Bomarei, Coamani, Rophanes, Dahæ. ¶ Super Scythas Scytharumque deſerta, ac ſuper Caſpium ſinum, Comari, Maſſagetæ, Caduſij, Hyrcani, Hiberi. Super Amazonas & Hyperborcos, Cimerij, Scythæ Eniochi, Georgi, Moſchi, Corſitæ, Phoriſtæ, Riphaces: atque vbi in noſtra mari tractus excedit, Mardi, Autibarani: & notiora iã nomina, Medi, Armenij, Comageni, Murani, Vegeti, Cappadoces, Gallogreci, Licaones, Phryges, Piſidæ, Iſauri, Lydi, Syrocilices. ¶ Rurſus exijs, quæ meridiem ſpectant, eædem gentes interiora tenent, vſque ad ſinum Perſicum. Super hunc ſunt Parthi, Suſij, & Babylonij: ſuper illum alterum

terum Arabes:& super AEthiopas Ægyptij. Ripis Nili amnis & mari proximaijdē AEgyptij possident. Deinde Arabia angusta fronte sequentia littora attingit. Ab ea, vsque ad flexum illum quem suprà retulimus, Syria:& in ipso flexu, Cilicia:extra autem Lycia, & Pamphilia, Caria, Ionia, Acolis, Troas vsque ad Helespontum. Ab eo Bithyni sunt ad Thracium Bosphornm Circa Pontū aliquot populi, alio alioque fine, omnes vno nomine Pontici dicuntur Ad lacū, Mœotici:ad Tanain, Sauromatę.

Summa Europæ descriptio. Caput. III.

EVropa, terminos habet, ab Oriente Tanaim, & Mœotida: & Pontum:à meridie, reliqua nostri maris:ab occidente Atlanticum: à septentrione Britanicum Oceanū. Ora eius, forma littorum: à Tanai ad Hellespontum, quà ripa est dicti amnis, quà flexum paludis ad Bosphorum redigit, quà Ponto, Propoutidi, & Hellespontilatere obiacet, contrarijs, lit-

littoribus Asiæ non oppositæ modo, verum etiam similis est. Inde ad fretum nunc vaste retracta, nunc prominens, tres maximos sinus efficit, totidemque in altum se magnis frontibus euehit. Extra fretum ad occidentem inæ qualis admodum, precipue media, quà procurrit ad septentrionem, nisi, vbi semel iterumque grandi recessu abducitur, pene, vt directo limite extenta est. Mare quod primo sinu accipit, Aegæum dicitur: quod sequenti, in ore Ionium: Adriaticum interius: quod vltimo, nos Thuscum, Graij, Tyrrenum perhibent. Gentium prima est Scythia, alia quam dicta est: à Tanai ad media ferme Pontici lateris, hinc in Aegæum mare continens, Thracia, huic Macedonia adiungitur. Tũ Græcia prominet, Aegæumque ab Ionio mari dirimit. Adriatici latus Illyris occupat. Inter ipsum Adriaticum & Thuscum Italia procurrit. In Thusco intimo Gallia est vltra Hispania est. Hæc in occidentem, denique etiam ad septentrionem diuersis frontibus vergit. Deinde rursus Gallia est longe, & à nostris littoribus huc vsque promissa. Ab ea Germani ad Sarmatas porriguntur, illi ad Asiam. Hæc de Europa.

Digitized by Google

Summa Africæ descriptio.

Caput. 4.

AFrica ab orientis parte Nilo terminata, pelago à cæteris: breuior est quidem quam Europa, quia nec vsquam Asiæ, & non totis huius littoribus obtenditur. Longior tamen ipsa, quàm latior, & qua ad fluuium attingit, latissima. Vtque inde procedit, ita media præcipue in iuga exurgens, pergit in curua ad occasum, fastigatque se molliter, & ideo ex spatio paulatim adductior. Vbi finitur, ibi maxime angusta est. Quantum incolitur, eximie fertilis. Verum quod pleraque eius incultа, & aut harenis sterilibus obducta, aut ob sitim cœli terrarumque deserta sunt, aut infestantur multo ac malefico genere animalium, vasta est magis, quàm frequens. Mare quo cingitur à septentrione Libycũ: à meridie, Aethiopicum: ab occidente, Atlanticum dicimus. Ab ea parte, quæ Libyco adiacet, proxima est Nilo prouincia quam Cyrenas vocant. Deinde, cui totius regionis vocabulo cognomen inditum est,

Africa. Cætera Numidæ & Mauri tenent. Sed Mauri in Atlanticum pelagus exposíti. Vltra Nigritæ sunt, & Pharusíj, vsque ad Aethiopas. Hi & reliqua huius, & totum latus quod meridiem spectat, vsque in Asiæ confinia possident. At super ea quæ Libyco mari abluuntur, Libyes Ægyptij sut, & leucoethiopes: & natio frequés multiplexque Getuli. Deinde latè vacat regio perpetuo tractu inhabitabilis. Tum primos ab oriente Garamantas, post Augilas & Troglodytas, & vltimos ad occasum Atlantas audimus, Intra (si credere libet) vix iam homines, magisque semiferi Ægypanes & Blemmyę & Gamphasantes, & Satyri sine tectis passim ac sedibus vagi habent potius terras, quam habitant, Hæc summa nostri orbis, hæ maximæ partes, hę formæ gentesque partium. Nunc exactius oras situsque dicturo, inde est commodissimum incipere, vnde terras nostrum pelagus ingreditur. Et ab ijs potissimum, quæ influenti dextra sunt. Deinde stringere litora ordine quo iacent. peragratisque omnibus quæ mare attingunt, legere etiam illa quæ cingit oceanus, donec cursus incepti

ti oppositis intra extraque circumuectus orbem, illuc vnde cæperit redeat.

Particularis Africæ descriptio.

Mauritania. Cap. V.

Dictum est Atlanticum esse oceanum qui terras ab occidente contingeret. Hinc in nostrum mare pergentibus, læua Hispania, Mauritania dextra est. Primæ partes illæ Europæ, hæ Africæ. Eius oræ finis Mulucha: caput atque exordium est promontorium, quod Græci Ampelusiam, Afri aliter, sed idem significante vocabulo, appellant. In eo est specus Herculi sacer, & vltra specum Tingi oppidum peruetus ab Antæo (vt ferunt) conditum. Extat rei signum, parma elephantino tergore exacto, ingens, & ob magnitudinem nulli nunc vsuro habilis, quam locorum accolæ ab illo gestitam prouere habent, traduntque, & inde eximie colunt. Deinde est mons præaltus, ei quem ex aduerso Hispania attolit obiectus, hunc Abylam, illum Calpen vocant, columnas Herculis vtrumque. Addit fama nomini fabulam:

Herculem ipsum iustros olim perpetuo in go diremisse colles, atque ita exclusum antea mole montium oceanum, ad quæ nunc inundat admissum. Hinc iam mare latius funditur, summotaque vastius terras magno impetu inflectit. Cæterum regio ignobilis, & vix quicquam illustre fortita; paruis oppidis habitatur, parua flumina emittit, solo quam viris melior, & segnitię gentis obscura. Exijs tamen quæ commemorare non piget, montes sunt alti, qui cõtinentur, & quasi de industria in ordinem expositi, ób numerum septem, ob similitudinem fratres vocantur. Tamuada fluuius, & Ruficada, & Siga paruæ vrbes: & portus, cui Magno est cognomen obspatium, Mulucha illæ quem diximus amnis est, nunc gentium, olim regnorum terminus, Bocchi Iugurthæque.

Numidia. Cap. VI.

AB eo Numidia ad ripas expositæ fluminis Ampsagæ, spatio quidem quam Mauritania angustior est, verum & cultamagis, & ditior. Vrbiũ quas habet maximæ sunt Cyrha procul mari Sit-

Sittianorum, quondam regia domus Iubę & Siphacis, cum foret opulentissima, Iol ad mare, aliquando ignobilis, nunc quia Iubæ regia fuit, & quod Cæsarea vocitatur, illustris. Citra hanc (nam in medio fere me littore sita est) Cartenna & Arsenaria sunt oppida, & Ampsa castellum, & Laturus sinus, & Sardabale fluuius. Vltra, monumentum commune regiæ gentis Icosium, deinde Vthisia vrbes, effluentes inter eas Ancus, & Nabar, aliaque quæ taceri nullum rerum famæue dispendium est: Interius, & longe satis à littore (si fidem res capit) spinę piscium muricum ostreorumque fragmenta, saxa attrita (vti solent) fluctibus, & non differentia marinis, infixæ: Alia & huiusmodi signa atque vestigia effusi olim vsque ad ea loca pelagi, in cāpis nihil alentibus esse inuenirique narrantur.

Africa minor. Caput. VII.

REgio quæ sequitur à promontorio, Metagonio ad aras Philenorum proprie nomē Africæ vsurpat. In ea sūt oppida, Hippo regius, & Rusicade, & Tabraca. Deinde tria promontoria, Candi-

Digitized by Google

dum, Apollinis, Mercurij; vaste proiecta in altum, duos grandes sinus efficiunt. Hipponensem vocant proximum ab Hippone Diarrhyto, quod littori eius appositum est. In altero sunt castra Lælia, castra Cornelia, flumen Bagrada, Vtica & Carthago, ambæ inclytæ, ambe à Phœnicibus cõditæ. Illa fato Catonis insignis: hæc suo, nunc populi Romani colonia, olim imperij eius pertinax æmula, iam quidem iterum opulenta, etiam nunc tam priorum excidio rerum, quàm ope præsentiũ clarior. Hadrumentum, Leptis, Clupea, Abrotonum, Taphræ, Neapulis hinc ad Syrtim adiacent, vt inter ignobilia celeberrimæ. Sirtis sinus est centum fere milia passuum, qua mare accipit, patens: trecenta qua cingitur. Verum importuosus atque atrox, & ob vadorum frequẽtium breuia, magisque etiã ob alternos motus pelagi affluẽtis & refluẽtis infestus. Super hunc ingẽs palus amnẽ Tritona recipit, ipsa Tritonis: vnde, & Mineruę cognomen inditũ est, vt incolę arbitrãtur ibi genitę: faciũtq; ei fabulæ aliquam fidem, quòd quem natalẽ eius putant; iudiciis virginum inter se decertan-

Digitized by Google

tantium celebrant. Vltra est Oea oppidū, & Cinyps fluuius per vberrima arua decidens. Tum Leptis altera, & Syrtis, nomine atque ingenio par priori: cæterum altero fere spacio qua dehiscit, quaque flexum agit, amplior. Eius promontorium, est Borion, ab eoque incipiens ora, quam Lotophagi tenuisse dicuntur, vsque ad Phycunta (& id promontorium est impor tuoso littore pertinax) Aræ ipsæ nomen ex Philænis fratribus traxere, qui contra Cyrenaicos missi Carthagine ad dirimendum condicione bellum, diu iam definibus, & cum magnis amborum cladibus gestum, postquam in eo quod conuenerat nō manebatur, vt vbi legati cō currerent, certo tempore vtrinque dimissi, ibi termini statuerentur: pacti de integro, vt quicquid citra esset, popularibus cederet, mirum & memoria dignissimum facimus, hic se vicos obrui pertulerunt.

Cyrenaica. Cap. VIII.

INdead Catabathmon Cyrenaica prouincia est, in eaque sunt Ammonis oraculum, fide clarum: & fons, quem solis

Digitized by Google

appellant: & rupes quędam Austro sacra. Hæc cum hominum manu attingitur, ille immodicus exurgit, harenasque quasi maria agēs, sic sęuit, vt æquor fluctibus. Fons media nocte feruet, mox & paulatim tepescens, sit luce frigidus, tunc vt sol surgit ita frigidior, subinde per meridiem maxime riget, Sumit deinde tepores iterum, & prima nocte calidus, atque vt illa procedit, ita calidior: rursus cum est media, perferuet. In littore promontoria sunt Zephyrij, & Nastachmos, portus Paretonius. Vrbes Hesperia, Apolonia Ptolomais. Arsinoe, atque (vnde terris nomen est) ipsa Cyrene. Catabathmos vallis deuexa in Ægyptum, finit Africam. Oræ sic habitantur, ad nostrum maxime ritum moratis cultoribus, nisi quòd quidam linguis differunt, & cultu deorum quos patrios seruant, ac patrio more venerantur. Proximis nullæ quidem vrbes, stata tamē domicilia sunt, quæ Mapalia appellantur: victus asper, & mundicijs cārens. Primores ſagis velantur, vulgus bestiarum pecudumque pellibus, hiemi quibus epulęque capiuntur. Vasa ligno fiunt, aut cortice. Potus est lac succusque

baccarū. Cibus est caro, plurimum ferina Nam grægibus (quia id solū opimum est) quoat potest, pareitur. Interiores etiam incultius. Sequuntur vagi pecora, vtque à pabulo ducta sūt; ita se, actuguria sua promouent: atque vbi dies deficit, ibi noctem agunt. Quanquam infamilias passim, & sine lege dispersis nihil in commune, consultant tamen, & quòd singulis aliquot simul coniuges, & plures ob id liberi, agnatique sunt, nusquā pauci degūt Ex his qui vltra deserta esse memorantur Atlāres, solem execrātur, & dum oritur & dum occidit, vt ipsis agrisque pestiferum Nomina singuli non habent, non vescuntur animalibus, neque illis in quiete qualia cæteris mortalibus visere datur. Troglodytæ nullarum opum domini, strident magis quā loquuntur, specus subeūt, alunturque serpentibus. Armenta habent, quæ obliqua ceruice pascuntur, nam pronis directa in humum coruua offiiciunt. Apud Garamātas etiam armenta sunt, quæ retro ambulatia pascuntur. Apud Ausenses nulli certa vxor est. Ex his qui tam confuso parentum coitu passim incertique nascuntur,

quos prosuis alant, formæ similitudine agnoscunt. Augilæ manes tantum deos putant, per eos deierant, eos vt oracula consulunt, precatique quæ volunt, vbi tumulis incubuere, pro responsis ferunt somnia. Fœminis eorum solenne est, nocte, qua nubunt, omnium stupro patere, qui cum nunnere aduenerint, & tum cum plurimis cõcubuisse maximum decus, in reliquum pudicicia insignis est. Nudi sunt Gamphasantes, armorumque omnium ignari: nec vitare sciunt tela, nec iacere, ideoque obuios fugiunt, neque aliorũ, quam quibus idem ingenij est, aut congressus, aut colloquia patiuntur. Blemmyis capita absunt, vultus in pectore est. Satyris præter effigiem, nihil humani. Aegipanum quæ celebratur, ea forma est. Hæc de Africa.

PARTICVLARIS Asiæ descriptio.

AEgyptus. Cap. IX.

ASiæ prima pars Ægyptus iuter Catabatabathmon, & Arabas, ab hoc littore penitus immissa, donec A. Ethio-

thiopiam dorso contingat, ad meridiem refugit. Terra expers imbrium, mire tamen fertilis, & hominum aliorum que animalium perfœcunda generatrix, Nilus efficit, amnium in nostrum mare permeantium maximus. Hic ex desertis Africæ missus, nec statim nauigari facilis, nec statim Nilus est: & cum diu simplex sæuusque descendit, circa Meroen late patentē insulam, in Aethiopiam diffunditur, alteraque ex parte Astaboras, altera Astapus dictus est. Vbi rursus coit, ibi nomen hoc capit. Inde partim asper, partim nauigia patiens, in immanem lacum deuenit: ex quo præcipiti impetu egressus, & Tachempso alterā insilam amplexus, vsque ad Elephantinem vrbem AEgyptiam atrox adhuc, feruēsque decurrit. Tum demum placidior, & iam pene nauigabilis, primum iuxta Cercasorum oppidum triplex esse incipit. Deinde semel iterumque diuisus it per omnem Aegyptum vagus atque dispersus, ac Delta medium, septemque in ora se scidens, singulis tamen graudis euoluitur. Non pererrat autem tā tum eam, sed æstiuo fidere exundans etiā

arbor detinieblas

Rio detinieblas

irrigaat, adeò efficacibus aquis ad generandum alendumque, vt præter id quòd scatet piscibus, quod Hippopotamos, Crocodilosque vastas belluas gignit, glebis etiam infundat animas, ex ipsaque humo vitalia effingat. Hoc eo manifestum est, q vbi sedauit diluuia, ac se sibi reddidit, per humētes cāpos quædā nondū perfecta animalia, sed tum primū accipientia spiritū, & ex parte iam formata, ex parte adhuc terrea, visuntur. Crescit porro, siue quod solutæ magnis æstibus niues, ex immanibus Æthiopiæ iugis largius quam ripis accipi queant, defluunt: siue quòd sol hyeme terris proprior, & ob id fontem eius minuens, in æstate tunc altius abit, finitque integrum, & vt est plenissimus, surgere: siue quòd per ea tempora flantes Etesiæ, aut actas à septentrione in meridiem nubes super principia eius imbre præcipitant, aut venienti obuij aduerso spiritu, cursum descendentis impediunt: aut harenis, quas cū fluctibus littori applicant ostia obduntur: sitq; maior, vel quòd nihil ex semet amittit: vel quòd plus quam solet accipit: vel quòd minus quam debet emittit. Quod si

est

eſt alter orbis, ſuntque oppoſiti nobis à meridie Antichthones, ne illud quidem à vero nimium abſceſſerit, in illis terris ortum amnem, vbi ſubrer maria cæco alueo penetrauerit, in noſtris rurſus emergere, & hac re ſolſtitio accreſcere, quod tum hyēs ſit vnde oritur. Alia quoque in his terris mira ſunt. In quodam lacu Chemnis inſula lucoſ ſyluaſque & Apollinis, grande ſuſtinenttemplum, natat: & quocunque venti agunt, pellitur. Pyramides tricenum pedum lapidibus extructæ, quarum maxima (tres nanque ſunt) quatuor fere ſoli iugera ſua ſede occupat: totidem in altitudinem erigitur Mœris aliquando campus nunc lacus, viginti milia paſſuum in circuitu patens, altior quam ad nauigandum magnis, onuſtiſque nauibus ſatis eſt. Pſammetichi opus Labyrithus, domos ter mille, & regias duodecim perpetuo parietis ambitu amplexus, marmore extructus ac tectus, vnum in ſe deſcenſum habet, intus pene innumerabiles vias, multis ambagibus huc & illuc remeantibus: ſed continuo anfractu, & ſæpe reuocatis porticibus ancipites, quibus ſubinde alium ſuper alios

Digitized by Google

sterilis, portum admittit Azotum, siluarum mercium emporium, quà in altum abit, adeo ædita, vt ex summo vertice à quarta vigilia ortum solis ostendat.

Syria. Caput. XI.

SYria late littora tenet, terrasque etiam latius introrsus, alijs alijsque nuncupata nominibus. Nam & cœle dicitur, & Mesopotamia, & Damascens, & Adiabene, & Babylonia, & Iudæa, & Sophene. Hinc Palestina est, quà tangit Arabas, cum Phœnice: & vbi se Ciliciæ committit, Antiochia. Olim, ac diu potès, sed cum eam regno Semiramis tenuit, longe potentissima. Ex operibus certe eius insignia multa sunt. Duo maximè excellunt constitata vrbs miræ magnitudinis Babylon, ac siccis olim regionibus Euphrates, & Tygris immissi. Cæterum in Palestina est ingens & munita admodum Gaza (sic Persæ ærarium vocant) & inde nomē est, quòd cum Cambyses armis Ægyptum peteret, huc belli & opes, & pecuniam intulerat. Est non minor Ascalon. Est Iope ante

te diluuium (vt ferunt) condita: vbi Cepheâ regnasse eo signo aceolæ affirmãt, quod titulum eius fratrisque Phinei, veteres, quædam aræ cum religione plurima retinent: quinetiã rei celebratæ carminibus ac fabulis, seruataque à Perseo Andromedæ clarum vestigium, belluæ marinæ ossa immania ostentant.

Phœnicia. Cap. XII.

PHœnicem illustrauere Phœnices, solers hominum genus, & ad belli pacisque munia eximium; Literas, & literum operas, aliasque etiam artes, maria nauibus adire, classe confligere, imperitare gentibus, regnum præliumque comminenti. In ea est Tyros, aliquando insula, nunc anexa terris ab impugnante quõdam Alexandro iactoopere. Vici tenent vlteriora: & ad huc opulenta Sidon, ante quam à Persis caperetur, marirumarum vrbium maxima. Ab ea ad promõtoriũ Theuprosopõ duo sũt oppida, Byblos & Botris. Vtrãtria fuerũt, singulis inter se stadijs distãtia, locus ex numero Tripolis dicitur. Tũ

Simyra caſtellum, & vrbs non obſcura Marathos. Inde iam non obliqua pelago, ſed aduerſa adiacens, à terra grandem ſinum in flexo tractu littoris accipit. Populi dites circunſident, ſitus efficit: quia regio fertilis, crebris & nauigabilibus alueis fluminum peruia, diuerſas opes maris atque terrarum facili commercio permutat ac miſcet. In eo prima eſt reliqua pars Syriæ, cui Antiochiæ cognomen additur. Et in ora eius vrbes Seleucia, Palros, Beritos, Laodicea, Arados, amneſque inter eas eunt Lycos, & Labotas & Orontes, tũmons Amanus, & ab eo ſtatim, Myãridros & Cilicia.

Cilicia. Caput. XIII.

EIus in receſſu intimo locus eſt magnĩ aliquando diſcriminis, fuſorũ ab Alexandro Perſarum, fugientiſque Darij ſpectator, ac teſtis. Nunc ne minima quidem, tunc ingenti vrbe celebris, Iſſos fuit, & hac re ſinus Iſicus dicitur. Procul inde Amanoides promontorium inter Pyramũ Cydnumque fluuios iacet, Pyramus Iſſo proprior Mallon præter fluit. Cydnus vltra

trà per Tarsum exit. Deinde vrbs est olim à Rhodijs, Argiuisque, pòst Piratis Pompeio assignante possessa, nunc Pompeiopolis, tunc Solœ, iuxta in paruo tumulo Arati poetæ monumentum, ideo referendum, quia ignotum quam ob causam iacta in id saxa disiliunt. Non longe hinc Corycos oppidum, portu, saloque incingitur, angusto tergore continenti adnexum. Suprà specus est, nomine Corycius, singulari ingenio, ac suprà quàm vt describi facile possit eximius. Grandi nanque hiatu patens, montem littori appositum, & decem stadiorum cliuo satis arduum, ex summo statim vertice aperit. Tunc altè demissus, & quantum demittitur amplior, viret lucis pubentibus vndique, & totum se nemoroso laterum orbe complectitur: a deo mirificus, ac pulcher, vt mentes accedentium primo aspectu consternat: vbi contemplati durauere, non satiet. Vnus in eum descensus est, angustus, asper, quingentorum & mille passuum, per amœnas vmbras, & opaca syluæ quiddam agreste resonantis, riuis hinc atque illinc fluitantibus. Vbi ad ima peruentum est, rursus specus alter aperi-

seaqui se dixo Solecismo Los se habla mal

Digitized by Google

tur, obalia dicendus. Terret ingredientes sonitu cymbalorum, diuinitus & magno fragore crepitantium. Deinde aliquandiu perspicuus, mox & quo magis subitur obscurior, ducit ausos penitus, atque qua siculiculo admittit. Ibi ingens amnis ingenti fonte se extollens, tantummodo se ostendit, & vbi magnum impetum breui alueo traxit, iterum demersus absconditur. Intra spacium est, magis quam vt progredi quispiam ausit horribile, & ideo incognitum. Totus autem augustus & vere sacer habitarique à diis, & dignus & creditus. Nihil non venerabile, & quasi cum aliquo numine se ostentat. Alius vltrà est, quem Typhonem vocant, ore angusto, & multum, vt experti tradidere, profundo, & obsidua nocte suffusus, neque vnquam perspici facilis, sed quia aliquando cubile Typhonis fuit, & quia vnus demissus in se confestim exanimat, natura fabulaque memorandus. Quo deinde promontoria sunt Sarpedon, finis aliquando regni Sarpedonis; & quod Ciliciam à Pamphilia distinguit Anemurium. Interque ea Celendris, & Nagidos Samiorum coloniæ: sed Celendris Sarpedoni propior.

Digitized by Google

Pamphilia. Caput. XIIII.

IN Pamphilia est Melas, nauigabilis fluuius. Oppidum Syda, & alter fluuius Eurymedon. Magna apud eum Cynonis, Atheniensium ductis aduersus Phœnicas & Persas, naualis pugna, atque victoria fuit. Mare, quo pugnatum est, ex edito admodum colle prospectat Aspendos, quam Argiui condiderant, possedere finitimi. Deinde alij duo ualidissimi fluuij, Oestros, & Cataractes, Oestros nauigari facilis: hic quasi precipitat, ita dictus. Inter eos Perga est oppidum, & Dianæ, quam ab oppido Pergeam uocant, templum. Trans eosdē mons Sandemisos, & Phaselis à Mopso condita finis Pamphiliæ.

Lycia. Caput. XV.

LYcia continuo, cognominata à Lyco rege Pandionis filio, atque (vt ferūt) infestata olim Chymæræ ignibus: Sydæ portus, & tauri promontorium grandem sinum claudit. Taurus ipse ab Eois littoribus exurgens, vasto satis attollitur. Deinde dextro latere ad septentrionē, sinistro ad

Digitized by Google

oraculum Apollinis, dictum olim Branchidæ, nunc Dydimi: Miletũ, vrbem quõdam Ioniæ totius belli pacisque artibus principem, patriam Thaletis astrologi & Timothei musici, & Anaximandri physici, aliorumque ciuium inclytis ingenijs, merito inclytam, vicinumque Ioniam vocant: Vrbem Hippin, amnis Mæandri exitum, Latmum montem, Endymionis à Luna (vt ferunt) adamati fabulæ nobilem. Deinde rursus inflexa cingit vrbem Prienen, & Gessi fluminis ostium: moxque vt maiore circuitu, ita plura complectitur. Ibi est Panioniũ sacra regio, & ob id eo nomine appellata, quòd eam communiter Iones colunt. Ibi à fugituris (vt aiunt) condita (nomen famæ annuit) Phygela. Ibi Ephesus, & Dianæ clarissimum templum, quod Amazones Asia potitæ consecrasse traduntur. Ibi Caystros amnis, ibi Lebedos, Clarique Apollinis fanum, quod Manto Tiresiæ filia, fugiens victores Thebanorum Epigonos, & Colophon, quam Mopsus eiusdem Mantus filius statuit, ad promontorium quo simus clauditus, quod altera parte alium quem Smyrnæum vocant, efficit.

Digitized by Google

cit, angustisque ceruicibus reliqua extendit. Inde latius abit in peninsulæ faciem superargustias, hinc Teos, illic Clazomenia: et quia terga iungunt confinio adnexæ muris diuersis frontibus diuersa maria prospectant. In ipsa peninsula est Smyrna. In sinu Smyrnæo est Hermus amnis, & vrbs Leuca: Extra eum, Phocis Ioniæ vltima.

Aeolis. Cap. XVIII.

PRoxima regio, ex quo ab Aeolis incoli cæpit Aeolis facta ante Mysia, & quà Hellespontum attingit Troianis possidentibus Troas fuit. Primam vrbem à Myrino conditore Mytilenam vocant. Sequantem Pelops statuit, victo Oenomao reuersus ex Græcia: Cymen nominauit, pulsis qui habitarant, dux Amazonũ Cyme. Super, Caycus inter Eleam & currit, & Pytanem illam, quæ Arcesilam tulit, vihil affirmantis Academiæ clarissimum antistitem. Tum in promontorio est Canna oppidum, quod præter vectos sinus excipit, non paruus, sed longe ac molliter flexus, tetrahesque paulatim oras vsque adima

montis Idæ: Ismox paruis vbibus aſperſus eſt, quarum clariſsima eſt Ciſtena. Grèmio interiore campus Thebe nomine, Adramittion, Aſtyram, Chryſam oppida, eodē quo dicta ſunt ordine adiacentia continet. In altero latere Antandrum. Duplex cauſa nominis. Alij Aſcanium Aeneæ filium eum ibi regnaret, captum à Pelaſgis ea ſe redemiſſe commemorant: Alij ab ijs putant conditam, quos ex Andro inſula vis & ſeditio exegerat. Hi Antandrum quaſi pro Andro, illi quaſi pro viro accipi volunt. Sequens tractus tāgit Gargara, & Aſſon, Aeolum colonias. Tunc ſinus alter (Acheon limen) non longè ab Ilio littora incuruat, vt be, bello, excidioque clariſsima. Hic Sigæum fuit oppidum. Hic Achiuorum fuit bellantium ſtatio. Huc ab Idæo monte demiſſus Scamander exit & Simois, fama quàm natura maior aflumina. Ipſe mons vetere diuarum certamine, & iudicio Paridis memoratus, orientem ſolem aliter, quàm in alijs terris ſolet aſpici, oſtentat. Namque ex ſummo vertice eius ſpecularibus, pene à media nocte ſparſi ignes paſſim micare, & vt lux appropinquat, ita colo-

re

re,ac se coniungere videntur,donec magis magisque collecti, panciores subinde, & vna ad postremum flama ardeant. Ea cum diu clara & incendio similis effulsit, cogit se,ac rotundat,& fit ingens globus. Diu is quoque grandis,& terris adnexus apparet: deinde paulatim decrecens, & quanto decrescit,eò clarior:fugat nouissime noctem & cum die iam sol factus, attollitur. Extra sinum sunt Rhetæa littora,Rhætæo & Dardania claris vrbibus: Aiacis tamen sepulchro maxime illustria. Ab his fit arctius mare,neciam abluit terras,sed rursus diuidēs angusto Hellesponti fretolittus obuium facit,vt iterum terræ,quà fluit, latera sint.

Bithynia. Caput. XIX.

INrerius Bythyni sunt,& Mariandyni: In ora Graiæ vrbes,Abydos, & Lampsacus,Parion,& Priapos. Abydos magni quodam amoris commercio insignis est. Lampsacus Phocæis appellantibus nomē ex eo traxit,quòd consulentibus, in quasnam terras potissimum tenderet, responsum erat, vbi primum fulsisset, ibi sedem

capesserent. Tum rursus fit apartius mare Propontis. In id Cranicus effunditur, pugna quæ primum inter Persas, & Alexandrum fuit, nobilis. Trans amnem sedet in ceruice peninsulæ Cyzicum, nomen Cyzicus indidit, quem à Minyis imprudentibus, cum Colchos peterent, fusum acie cæsumque accipimus. Post Placia, & Scylace, patuæ Pelasgorum coloniæ. Quibus à tergo imminet mons Olympus, vt incolæ vocant, Mysius: is flumen Rhyndacum in ea quę sequuntur emittit. Circa, angues nascuntur immanes, neque ob magnitudinem modo, sed ob id etiam mirabiles, quod vbi in alueum eius æstus, solemque fugerunt, emergunt atque hiant: superuolantesque aues, quamuis altè & pernicicite rferantur, absorbent. Trans Rhyndacum est Daschylos, & quam Colophonij collocauere Myrlea. Duo sunt inde modici sinus. Alter sine nomine Cio amplectitur; Phrygiæ haud longe iacentis oportunissimum emporium: Alter Olbianos, in promontorio fert Neptuni fanum, in gremio Astacum, à Megarensibus conditam. Deinde propiores terræ iterum: exiturique in Pō

tum

cum pelagi canalis angustior. Europam ab Asia stadijs quinque disterminat Thracius (vt dictum est) Bosphorus. Ipsis in faucibus oppidum, in ore templum est: oppidi nomen Chalcedon: auctor Archias Megarensium princeps. Templi numen Iupiter, conditore Iasone. Hinc iam sese ingens Pontus aperit (nisi qua promontoria sunt) huc atque illuc, longo recto que limite extentus, sinuatus cætera. Sed qua contrahitur, qua ad lævam & dexteram abscessit, mollibus factigijs, donec angustos vtrumque angulos faciat, inflectitur, ad formam Scythici arcus, maximè incurvus, brevibus atrox, nebulosus, raris stationibus, non molli, neque arenoso circundatus littore, vicinus aquilonibus, & quia non profundus est, fluctuosus atque ferveus. Olim excolentium sævo admodūingenio Axenus, post commercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus, dictus Euxinus: In eo primum Mariandynei vrbem habitant, ab Argiuo (vt ferunt) Hercule data tam, Heralæa vocitatur. Id famæ fidem adiecit: ixta specus est Acherusia, ad Manes (vt aiunt) peruius, atque inde extractū Cerberum existimant.

Digitized by Google

gnaris quæ terræ esset, Cygni vox notã dederat, Cygnum appellasse dicuntur. Reliqua eius, feræ incultæque gentes, vasto magis assidentes tenent. Melanchlæni: Coraxi, Phthirophagi, Heniochi, Achæi, Cercetici. Et iam inconsinio Mœotidis Syndi. In Heniochorum finibus, Dioscurias, à Castore, & Polluce pontum cum Iasone ingressis: Syndos, in Syndorum, ab ipsis terrarum cultoribus condita est, Obliqua tũ regio, & in latum modicè patens, inter Põtum paludemque ad Bosphorum excurrit, quæ duobus alueis in lacum & in mare profluens, Coroeondamam peninsulam reddit. Quatuor vrbes ibi sunt, Hermonassa, Cepœ, Phanagoria, & in ipso ore Cimmerium. Hac ingressos lacus accipit longe lateque diffusus, quà terras tangit, incuruo circundatus littore, quà mari proprior est (nisi vbi aperitur) quasi margine obductus, citra magnitudinem, prope Ponto similis Oram quæ à Bosphoro ad Tanaim vsque deflectitur, Mæotici incolunt Toreatæ, Arrichi. Phicores, & ostio fluminis proximi Iaxamathæ. Apud eos eadem artes fœminæ quas viri exercent, adeo, vt ne militia

tia quidem vacent. Viri pedibus inhærent sagitisque depugnant: illæ equestre prælium ineunt. Nec ferro dimicant, sed quos laqueis intercepere, trahendo conficiunt. Nubunt tamen, verum vt nubiles habeantur, non in ætate modus est: Nisi quę hosttē interemerc, virgines manent. Ipse Tanais ex Riphæo monte dciectus, adeò præceps ruit, vt cum vicina flumina, tum Mœotis & Bosphorus, tum Ponti aliqua, brumali rigore durentur, solus æstus hyememque iuxta ferens, idem semper, & sublimis ineitatusque decurrat, Ripas eius Sauromatæ, & ripis hærentia possident. Vna gens, aliquot populi, & aliquot nomina. Primi Mœotiti (Gynœco cratumeni) Regna Amazonum: fœcundos pabulo, ad alia steriles nudosque campos tenent Budini. Geloni vrbem ligneam habitant. Iuxta Thyrsagetæ, Turcæque vastas syluas occupant, alunturque venando. Tum continuis rupibus, late aspera & deserta regio ad Arymphæos vsque permittitur: His iustissimi mores: Pro domibus nemora, alimenta baccæ, & maribus & fœminis nuda sunt capita, Sacri itaque habentur, adeoque ipsos

Losqz son mandad por sus mugeres

nemo de tam ferisgentibus violant, vt alijs quoque ad eos confugisse pro Asylo sit. Vltra surgit mons Rhiphæus, vltraque eum iacet ora, que spectat occeanum.

POMPONII MELÆ DE SITV ORBIS LIBER SECVNDVS.

ASIÆ in nostrum mare Tanaimque vergentis quem dixi, finis ac situs est. At per eundem amnem in Mœotida remeantibus, ad dexteram Europa est, modo sinistrola ree tinnauigantium apposita, ac Rhiphæis montibus (uam & huc illi pertinēt) pro-

Digitized by Google

proxima cadentes assidue riues adeo inuia efficiunt, vt vltrà ne visum quidem intendentium admittant. Deinde est regio ditis admodum soli, inhabitabilis tamen: quia Gryphi sæuum & pertinax ferarum genus, aurum terra penitus egestum mire amant mireque custodiunt, & sunt infesti attingentibus. Hominum primi sunt Scythæ: Schytarumque, quos singuli oculi esse dicuntur, Arimaspi. Ab eis Essedones vsque ad Mœotida. Huius flexum Hyrgis amnis secat. Agathyrsi & Sauromatæ ambiunt: quia pro sedibus plaustra habent, disti Hamaxobitæ. Obliquâ tunc ad Bosphorum plaga excurens, Ponto ac Mœotide includitur. In paludem vergentia Satarchæ tenent. In Bosphorum Cimmericum oppida, Myrmecion, Panticapæum, Theodosia. Hermisium. In Euxinum mare, Taurici: super eos sinus portuosus, & ideo (Calos limen) appellatus, promontorijs duobus includitur. Alterum, (Criou metopon) vocant, Carembico, quod in Asiæ diximus parte aduersum: Parthenion alterum. Oppidum adiacet Cheronesus à Diana (si credatur) conditũ,

Digitized by Google

& Nymphæo ſpecu, quod in arce eiꝰ Nymphis ſacratum eſt, maxime illuſtre. Subit tum ripam mare, & donec quinque milia paſſuum abſit à Mœotide, refugentia vſque ſubſequens littora, quæ Saterchæ & Tauri ci tenent, peninſulã reddit. Quod inter paludem, & ſinum eſt, Taphræ nominatur. Sinus Carcinites. In eo vrbs eſt Carcine: quam duo flumina, Gerros & Hypacyris, vno oſtio effluentia attingunt: verũ diuerſis fontibus, & aliunde delapſi. Nam Gerros inter Baſilidas, & Nomadas euoluitur. Syluæ deinde ſunt, quas maximas hæ terræ ferunt, & Panticapes, qui Nomadas Georgoſque deſterminat. Terra tum longè diſtenta excedens, tenui radice littori adnectitur, Poſt ſpacioſa modice, paulatim ſe ipſa faſtigat, & quaſi in mucronem longa colligens latera, facie poſitienſis alecta eſt. Achilles infeſta claſſe mare Ponticum ingreſſus, ibi ludicro certamine celebraſſe victoriam, & cum ab armis quies erat, ſe ac ſuos curſu exercitauiſſe memoratur, Ideo dicta eſt (Dromos Achilleos.) Tum Boryſtenes gentẽ ſui nominis abluit, inter Scythiæ amnes amœniſsimus, turbi-

Digitized by Google

bidis alijs, liquidissimus defluit, placidior quam cęteri, potarique pulcherrimus. Alit lætissima pabula magnosque pisces, quibus & optimus sapor, & nulla ossa sunt. Lõge venit, ignotisque ortus è fontibus, quadraginta dierum iter alueo stringit: tantoque spacio nauigabilis, secundum Borysthenida & Olbida Græca oppida egreditur. Callipidas Hypanis includit: ex grandi palude oritur, quam Matrem eius accolæ appellant: & diu qualis natus est defluit tandem non longe à mari, ex paruo fonte cui Exampęo cognomen est, adeò amaras aquas accipit, vt ipse quoque iam sui dissimilis, & non dulcis hinc defluat. Axiaces proximus intra Callipidas Axiacasque descendit, Hos ab Istricis Tyra separat, surgit in Neuris: qua exit, sui nominis oppidũ attingit. ¶ At ille qui Scyrhiæ populos à sequentibus dirimit, apertis in Germania fontibus, alio quam desinit nomine exoritur. Nam per immania magnarum gentium diu Danubius est: Deinde aliter appellantibus accolis, Ister fit, acceptisque aliquot amnibus, ingensiam, & eorum qui in nostrum mare decidunt, tantum Ni-

lo minor, totidem quot ille ostijs, sed tri-
bus tenuibus, reliquis nauigabilibus, ef-
fluit. Ingenia cultusque gentium differunt.
Essedones funera parentum læti, & victi-
mis, ac festo coitu familiarium celebrant.
Corpora ipsa laniata, & cæsis pecorum vis
ceribus immista epulando consumunt. Ca-
pita vbi fabre expoliuere, auro cincta
pro poculis geruut. Hæc sunt apud eos ip-
sos pietatis vltima officia. Agathyrsi ora ar-
tusque pingunt: vt quique maioribus pres-
tant ita magis vel minus. Cæterum ijsdem
omnes notis, & sic vt ablui naqueant. Sar-
matæ auri & argenti, maximarum pestiũ
ignari, vice rerum, commercia exercent.
Atque ob sæua hyemis admodum assiduæ
demersis in humum sedibus, specus aut suf
fossa habitant, totum braccati corpus: &
nisi qua vident, etiã ora vestiti. Tauri Iphi-
geniæ, & Orestis aduentu maxime memo
rati immanes sunt moribus, immanemque
famam habent, solere pro victimis aduc-
nas cædere. Basilidis ab Hercule, & Echid
na generis principia sunt: mores regij, ar-
ma tantum sagittæ. Vagi Nomades pecorũ
pabula sequuntur, atque vt illa pecori du-
rant

durant, ita diu statam sedem agunt, Colunt Georgi, exercentque agros. Axiacæ furari quid sit, ignorant: ideoque nec sua custodiunt, nec aliena contingunt. Interius habitantium ritus asperior, & incultior regio est. Bella cædesque amant, mosque est bellantibus, cruorem eius, quem primum intemerunt, ipsis è vulneribus ebibere. Vt quisque plures intemerit, ita aput eos habetur eximius, Cæterum expertem esse cædis, inter opprobria vel maximum. Ne fœdera quidem incruenta sunt. Sanciant se qui paciscuntur, exemptumque sanguinem, vbi permiscuere, degustant. Id putant mansuræ fidei pignus certissimum. Interepulas, quot quisque interfecerit referre, lætissima mentio: biniisque poculis, qui plurimos retulere, perpetatis interlocantur: is honos præcipuus est. Pocula vt Esse dones parentum, ita inimicissimorum capitibus expoliunt. Apud Anthropophagos ipsæ etiam epulæ visceribus humanis apparatur. Geloni, hostium cutibus equos seque vestiant. Illos reliqui corporis, se capitum. Melanchlænis atra vestis, & ex ea nomen. Neuris statum singulis tempus est,

hombres comedores

et.

quo

quo si velint, in lupos, iterumque in eos qui fuere, mutentur. Mars omnium deus. Et pro simulachris enses & tentoria dedicant: homines que pro victimis feriunt. Terræ latè patent, & ob excedentia ripas suas plerunt que flumina, nusquam non ad pabula fertiles. Alicubi vsque ad eo steriles ad cætera, ut qui habitant, lignorum egentes, ignes ossibus alant.

Thracia. Caput. II.

HIs Thracia proxima est, eaque à Ponticilateris fronte vsque in Illyricos penitus immissa, quà latera agit, Istro pelagoque contingitur. Regio nec cœlo læta, nec solo: & nisi qua mari propior est, in fœcunda, frigida, eorumque quæ seruntur, maligne admodum patiens. Raro vsquam pomiferam arborem, vitem frequentius tolerat: sed nec eius quidem fructus maturat ac mitigat, nisi vbi frigora obiectu frondium cultores arcuere. Viros benignius alit, non ad speciem tamen: nam & illis asper atque indecens corporum habitus est, cæterum ad ferociam, & numerū vt mul-

Digitized by Google

vt multi immiteſque ſint, maxime ferax. Paucos amnes qui in pelagus euadunt, verum celeberrimos Hebrum, Neſton, & Strymona emittit. Montes interior attollit, Hæmon & Rodopen, & Orbelon, ſacris Liberi patris, & cœtu Mænadum Orpheo primum iniciante celebratos. E quibus Hæmus in tantum altitudinis abit, vt Euxinum, & Adriam ex ſummo vertice oſtendat. Vna gens Thraces habitant, alijs alijſque prediti & nominibus, & moribus: quidam feri ſunt, & ad mortem paratiſsimi, Getæ vtique: id vana opinio perficit. Alij redituras putant animas obeuntium: Alij & ſi non redeant non extingui tamen, ſed ad beatiora tranſire. Alij emori quidem ſed id melius eſſe, quam viuere. Itaque lugentur apud quoſdam puerperia, natique deflentur: Funera contrà feſta ſunt, & veluti ſacra, cantu, luſuque celebrantur. Ne fœminis quidem ſegnis eſt animus, ſuper mortuorum virorum corpora interfici, ſimulque ſepeliri, votum eximium habent: & quia plures ſimul ſingulis nuptæ ſunt, eius id ſit decus, apud iudicaturus magno certamine affectant: moribus datur, eſtque

maximè lætum, cum in hoc contenditur, vincere. Mœrentaliæ vocibu-,& cũ acerbiſsimis planctibus efferunt. At quibus conſolari eas animus eſt, arma opeſque adrogos deferunt, paratique (vt dictitant) cum fato iacentis, ſi detur in manus, vel paciſci, vel deſcernere, vbi nec pugnæ, nec pecuniæ locus ſit, mœrendo minus profici. Nupturæ virgines non aparentibus viris traduntur, ſed publicè aut locantur ducendæ, aut vaneũt. Vtrum fiat ex ſpecie & moribus cauſa eſt. Probæ formaſęque in præcio ſunt: cæteras qui habeant, mercede quaruntur. Vini vſus quibuſdam ignotus eſt: epulantibus tamen vbi ſuper ignes quos circunſident, quædam ſemina ingeſta ſunt, ſimili ebrietati hilaritas ex nidore contingit. In littoribus. Iſtro proxima eſt Iſtropolis, deducta à Mileſijs, deinde Galatis, & Tritonice, & portus Caria, & Tiriſtris promõtorium, quod præter vectos alter Ponti angulus accipit, aduerſus Phaſiaco, & niſi amplior foret, ſimilis fuit. Hic Bizone motu terræ intercidit. Eſt portus Crunos: vrbes, Dionyſopolis, Odeſſos, Meſſembria, Anchialos: & iutimo in ſinu, atque vbi Põtus

tus alterum sui flexum angulo finit, magna Apollonia. Recta de hinc ora, nisi quod media ferme in promontorium, quod Thinniam vocant, exit, & incuruis contrase littoribus obtenditur, vrbemque sustinet Halmidesson, & Phileas, & Phinopolin. Hactenus Pontus, deinde est Bosphorus, & Propontis, In Bosphoro Byzantium: in Propontide Selymbria. Perinthus: amnesque qui inter fluunt Bathynis, Erginus & Atyras. Tum Rheso regnata quõdam pars Thaciæ. Bysanthe Samtorum, & ingens aliquando Cypsella. Post locus, quẽ Graij (Macrontichos) appellãt, & in radice magnæ peninsulæ sedens Lysimachia. Terra, quæ sequitur, nusquam lata, atque hic arctissima inter Hellespontum Aegæumque procurrit. Angustias Isthmõ, frontem eius Mastusiam, totam Chersonesum appellant Ob multa memorabilis est. In ea flumen Aegos, naufragio classis Atticæ insigne. Est & Abydo obiacens Sestos Leandri amore pernobilis. Est & regio in qua Persarum exercitus, diuisas Hellesponti pelago terras, ausus pontibus iungere (mirum atque ingens facimus) ex Asia in Grsciam

pedes, & non nauigata maria transgressus est. Sunt Protesilai ossa consecrata delubro. Est & portus Cœlos, Athenienſibus & Lacedæmonijs nauali acie decernentibus. Laconicæ classis signatus excidio. Est Cynosema, tumulus Hecubæ, siue ex figura canis, in quam conuersa traditur, siue ex fortuna in quam deciderat, humili nomine accepto. Est Macidus, est Eleus, quæ sinit Hellespontum. Aegæum statim pelagus, vaste longum littus impellit summotasque terras hinc ad promontorium quod Sunium vocatur, magno ambitu, molliqué circumagit. Eius tractum legentibus, præuectisque Mastusiam, tum sinus intrandus est, qui alterum Chersonesi latus abluens, longo muro Macrutichus includitur, & ex fluuio, quem accipit, Melas dictus duas vrbes amplectitur, Alopeconesum, & in altero Isthmi littore sitam Cardiam. Eximia est Aenos, ab Aenea profugo condita. Circa Hebrum Cicones Transeundem Doriscos, vbi Xerxem copias suas, quia numero non poterat, spacio mensum ferunt. Deinde promontorium Serrium, ex quo canentem Orphea secuta narrantur nemora, &

Zone.

Digitized by Google

Zone; Tum Scœnos fluuius, & ripis eius adiacens Maronia. Regio vlterior Diomedem tulit, immanibus equis mandendos solitum obiectare aduenas, & ijsdem ab Hercule obiectum. Turris, quam Diomedis vocant, signum fabulæ remanet, & vrbs quam soror eius suo nomine nominauit, Abdera: sed ea magis id mumorandum habet, quòd Democritum Physicum tulit, quàm quòd ita condita est. Vltrà Nestos fluit, interque cum & Strymona, vrbes sunt Philippi, Apolonia, Amphipolis Inter Strymona, & Athō, Stagyros clara alumno, & porrus Capru, vrbs Acanthos, & Oesyma. Inter Athon & Pallenē, Cleona & Olynthos Strymon (sicut diximus) amnis est. longeque ortus, & tenuis, alienis subinde aquis fit amplior, & vbi non longe à mari lacum fecit, maiore quam venerat alueo erumpit. Athos mons est adeo clatus, vt credatur altius quàm vnde imbres cadunt, surgere Capit opinio fidem, quia de aris, quas in vertice sustinet, non abluitur cinis, sed quo relinquitur aggere manet. Cæterum non promontorio, vt alij, verum totur est, totoque longe doso procedit in pelagus: qua

Donde fue Aristote.

continenti adhæret; à Xerxe in Græciam dente perfossus, transnauigatusque; & factus freto nauiuigabili peruius. Ima eius tenent paruæ Pelasgorum coloniæ. In summo fuit oppidum Acroathon, in quo (vt ferunt) dimidio longior, quam in alijs terris ætas habitantium erat. Pallene solutam patentis; vt quinque urbium sedes sit atque ager, tota in altum abit, angustatis vnde incipit. Ibi est Potidiæa. Atvbi laxius patet, Mende, Scioneque referendæ: illa ab Eretijs; hæc ab Achiuis capto Ilio remeantibus posita.

Macedonia. Caput. III.

TOt Macedonum populi, quot vrbes habitant, quarum Pellam maxime illustrem alumni efficiunt, Philippus Græciæ domitor, *Alexander* etiam *Asiæ*. In littore flexus Mecybernæus inter promontoria Derrin & Canastreum & portum qui Copos dicitur: vrbes Toronen & Physcellam, atque vnde ipsi nomen est, Mecybernam incingit. Canastreo promontorio Scione proxima est: Mecibernæus autem in me-

in medio qua terra dat gremium, modice in litora ingredirur. Cæterum longis in altum immissis lateribus, ingens hinc Termaicus sinus est. In eum Axius per Macedonas, & iam per Thessalos Peneus excurrit. Ante Axium Tessalonice est: inter vtrũque Cassandria, Cydna, Aloros, Ichne. à Peneo Sepias, Cordynia, Mælibœa, Castanea, pares ad samam, nisi quod Philocteres alumnus Melibæam illuminat. Terræ interiores claris locorum nominibus insignes, pene nihil ignobile ferunt, Hinc non longe est Olympus, hic Pelion, hic Ossa, montes gigantum fabula belloque memorati: hic musarum parens domusque Pieria: hic nouissime calcatum Graio Herculi solum, saltus Oeteus: hic sacro nemore nobilia Tempe: hic Libethra, carminumque fontes obiacẽt. Tum iam vaste & multum prominens Græcia, & dum Myrthoum palagus attingat, à septentrione in meridiem vecta, qua sol oritur, Aegæis, qua occidit, Ionijs fluctibus obiacet: ac proxime spaciosa est Hellas nomine, grandi frõte procedit: mox mari vtroque, sed Ionio magis, letera eius intrante, donec quinque milia

1. acerbg. monton

milia passuum patens media ferme prope incidit̃r. Deinde rursum terris huc se & illuc, verum in Ionium mare magis expandentibus progressisque in altum, non tam late quam cœperat, ingens tamen iterum & quasi peninsula extenditur, vocaturque Peloponnesos, ob sinus & promontoria, queis vt fibris littora eius incisa sunt, simul quod tenui termite in latum effunditur, platani folio simillima. A Macedonia prima est Thessalia, deinde Magnesia, Phthiotis: in Græcia Doris, Locris, Phocis, Bœotis, Attis, Megaris, sed omnium Attis clarissima. In Peloponneso Argolis, Liconies, Messenia, Achaia, Elis, Arcadia: vltra Aetolia, Acarnania, Epirosvsque in Adriam. Delocis, atque vrbibus, quæ mare nõ abluit, hæc maxime memoranda sunt: in Thessalia Lariſſa, aliquando Iolcos: in Magnesia Antron: in Phthiotide Phthia: in Doride Pindus, & iuxta situm Erineon: in Locride Cynos & Calliaros: in Phocide Delphi: & mons Parnasus, & Apollinis fanum atque oraculum: in Bœotia Thebæ, & Cythæron fabulis carminibusque celeberrimus: in Attide Eleusin Cereri consecrata: & cla-

Digitized by Google

& clariores quam vt indicari egeant, Athenæ. In Megaride vnde regioni nomen est, Megara: at in Argolide Argos & Mycenæ, & templum Iunonis, vetustate & religione percelebre. In Laconide Terapne, Lacedæmon, Amyclæ, mons Taygetus. In Messenia Messene & Methone. In Achaia atque Elide quondam Pisæ Oenomai, Elis & numen delubrumque Olympij Iouis, certamine Gymnico, & singulari sanctitate, ipso quidem tamen simulachro, quod Phidiæ opus est, maxime nobile. Arcadiam Peloponesiacæ gentes vndique incingunt. In ea sunt vrbes Psophis, Tenea, & Orchomenon: montes Pholoe, Cyllenius, Parthenius, Mænalus: flumina, Erymanthus, & Ladon. In Aetolia Naupactos, in Acarnania Stratos, oppida. In Epiro Dodonæi Iouis templum: & fons ideo sacer, quod cũ sit frigidus & im mersas faces sicut cæteri extinguat, vbi sine igne procul admouentur, accendit. ¶ At cũlittora leguntur, à promontorio Sepiade per Demetriam & Boion, Phtheleon, & Echinon ad Pagasæum sinum cursus est. Ille vrbem Pagasam amplexus, amnem Sperchion

Digitized by Google

[illegible] accipit: & Aphetę, quia Minyę Col
[illegible] petentes inde Ango nauem soluere,
[illegible] Ab eo ad Sunium tendentibus
[illegible] peznauiganda, Maliacus & Opũtius,
[illegible] sinus, & in his cęsorum etiam La-
[illegible] trophæa, Thermopylæ, Opus, Scar
[illegible] Cnemides, Alope, Anthedõ, Larym
[illegible] Aulis, Agamennoniæ, Graiorumque
[illegible] in Troiam coniurantiũ statio: Ma-
[illegible] magnarum multarumque virtutum
[illegible] iam inde à Theseo Persarum maxi-
[illegible] clade peruotus: Rhamnus parua, illu-
[illegible] tamen, quod in ea fanum est Amphia-
[illegible] & Phidiaca Nemesis. Thoricos, &
[illegible] olim vrbes, iam tantum nomina.
[illegible] promontorium est, finitque id lit
[illegible] Hellados, quod spectat ad orientem. In
[illegible] meridiem terra conuertitur vsque ed
[illegible] Atticæ, vt modo latere, ita nũc
[illegible] pelago adiacens. Ibi est Piræus A-
[illegible] ensium portus: Scyronia saxa, sæuo
[illegible] dam Scyronis hospitio etiam nunc in
[illegible] Megarensium tractus Isthmon attin
[illegible] hoc illi cognomen est, quia quinque
[illegible] spacio Aegęum mare ab Ionio sub
[illegible] s, angusto tramite Helladi Pello-
ponne

ponneson annectit. In eo est oppidum Oe cheæ, fanũ Neptuni: ludis, quos Isthmicos vocant, celebre: Corinthos, olim clara opibus, post clade notior, nunc Romana colonia, ex summa arce, quam Acrocorinthõ appellant, maria vtraque contues. Pelopõnesioram (sicut diximus) sinus & promontoria lacerant: ab oriente Bucephalos & Chersonesus, & Scylleon: ad meridiem Malea, Tænaros, Acritas, Ichthys ad vesperum, Chelonates, & Araxos. Habitant ab Isthmo ad Scylleon Epidaurij, Aesculapij templo inclyti, & Troezenij, fide societatis Atticæ illustres: portus Saronicus, & Schenitas & Pagonus. Oppida autem Epidaurus, & Troenzen, & Hermiona his littoribus apposita sunt. Inter Scylleon, & Maleam Argolicus. Inter hanc & Tænaron Laconicus. Hinc ad Acritam Asinæus Inde ad Ichthyn Cyparissus. In Argolico sunt noti amnes Erasinus, atque Inachus, & notum oppidum Lerne. In Laconico Gythius, & Eurotas: In ipso Tænaro Neptuni templum, & specus, illi quem in Ponto Acherusium diximus, facie & fabula similis. In Asinæo flumen Pamissum In Cy-

pariſsio Alpheus, nomen dedere vrbes in littore ſitæ: hinc Cypariſſus, illinc Aſine, Meſſenij Pylijq, terras colunt, & ipſa pelago Pylos adiacet. Cyllene, Callipolis, Patræ orā illam tenent, in quam Chelonates, & Araxos excurrunt: ſed Cyllene, quod Mercurium ibi natum arbitrantur, inſignis. Rhion deinde (maris id nomen eſt) angusto & velut falce lacus ore frequenti incidens, inter Aetolos, & Peloponeſiacos vſque ad Iſthmon irrumpit. In eo ad ſeptentrionem ſpectare littora incipiunt. In his eſt Aegion, & Aegira, & Oluros, & Sicyon: at in aduerſis Pagæ, Creuſis, Anticyra, Oeanthia, Cyrrha, & notior aliquanto nomine Calidon, & Euenos. Extra Rhion in Acarnania maxime clara ſunt oppidum Leucas flumen Acheolus: In Epiro nihil Ambracio ſinu nobilius eſt facit ſinus qui anguſtis faucibus, & quæ minus mille paſſibus pateant, grande pelagus admittit. Faciunt vrbes quæ aſsidunt, Actium, Argi, Amphilochij, Ambracia, Aeacidarum regia, Pyrrhique, Butroton vltra eſt. Deinde Ceraunij montes: ab ijs flexus in Adriam. Hoc mare magno receſſu littorum acceptum

ptum, & vaste quidem in latitudinem parens, qua penetrat tamen vastius, Illyricis vsque Tergestū, cætera Gallicis, Italisque gentibus cingitur. Parthini, & Dassaretæ, prima eius tenent, sequentia Taulātij, Encheleæ, Phæaces deinde sunt quos proprie Illyricos vocant. Tum Pyrieī, & Liburni, & Istria. Vrbium prima est Oricum, secunda Dyrrhachium, Epidamnos ante erat Romani nomen mutauere, quia velut in damnum iturīs, omen id visum est. Vltra sunt Appollonia, Salona Iadera, Narona, Tragurium, sinus Polaticus & Polaqondā à Colchis (vt ferunt) habitata, nunc Romacolonia. Amnes autem Aous & Naro, & à Ilius ab eo, qui iam dictus est Ister: sed Aeas secundum Apoloniam, Naro inter Pyreos & Liburnos, per Istros Ister emittitur. Tergestum intimo in sinu Adriæ situm finit Illiricum.

Italia. Caput. IIII.

DE Italia magis quia ordo exigit, quā quia nostrari eget, pauca dicētur, [illegible] omnia. Ab Alpibus inci-

Digitized by Google

pit in altum excedere, atque vt procedit, mediam se perpetuo Apœnini montis iugo attollens, inter Adriaticum & Thuscum, siue, vt aliter eadem appellãtur inter Superum mare & Inferum excurrit, diu solida. Verum vbi longe abit, in duo coanua scinditur, respicitque altero Siculum pelagus, altero Ionium: tota angusta, & alicubi multo quam vnde cœpit angustior. Interiora eius aliæ, aliæque gentes habitant. Sinistra parte Carni, & Veneti colunt togatam Galliam. Tum Italici populi, Picentes, Frentani, Dauni, Appuli, Calabri, Salentini. Ad dexteram: sunt sub Alpibus Ligures, sub Apœnino Hetruria. Post Latium Volsci, Campani, & super Lucriam Brutij. Vrbium quæ procul à mari habitantur opulentissimæ sunt, ad sinistram Patauium Antenoris, Mutina, & Bononia, Romanorum coloniæ. Ad dexteram Capua à Thuscis, & Roma quondã à pastoribus condita, nunc si peo materia dicatur, alterum opus. At in oris proxima est à Tergeste Concordia. Interfluit Timauus, nouem capitibus exurgens, vno ostio emissus. Deinde Natiso non longe à mari

ditem attingit Aquileiam : vltra eſt Altinum Superiora late occupat littora Padus. Namque abimis radicibus Veſuli montis exortus, paruis ſe primum fontibus colligit, & aliquatenus exilis ac macer, mox alijs amnibus adeò augeſcit atque alitur, vt ſe per ſeptem ad poſtremum oſtia effundat. Vnum de ijs magnum Padum appellant, Inde tam citus profilit, vt diſcuſsis fluctibus diu qualem emiſit vndam agat, ſuumque etiam iu mari alueum ſeruet, donec cũ ex aduerſo littore Iſtriæ eodem impetu profluens Iſter amnis excipiat. Hac re per ea loca nanigantibus, qua vtrique amnes eunt, inter marinas aquas dulcium bauſtus eſt. A Pado ad Anconam tranſitur Rauenna, Ariminum, Piſaurum, Faneſtris colonia, Senegallia, flumen Metaurus, atque Eſis, & illa in anguſto illorum duorum promontoriorum ex diuerſo coeuntium, inflexi cubiti imagine ſedens, ac ideo à Graijs dicta Ancon, inter Gallicas Italicaſque gẽtes quoſi terminus inter eſt. Hanc enim prę greſſos Piceni littora excipiunt: inquibus Numana, Potentia, Claterna, Cupra vrbes Caſtella autem Firmum, Adria, Truentum

id à

continenti adhæret, à Xerxe in Graiorum dente perfossus, transnauigatusque, & factus freto nauiuigabili peruius. Ima eius tenent paruæ Pelasgorum coloniæ. In summo fuit oppidum Acroathon, in quo (vt ferunt) dimidio longior, quam in alijs terris ætas habitantium erat. Pallene solutam patentis, vt quinque urbium sedes sit atque ager, tota in altum abit, angustatis vnde incipit. Ibi est Potidiæa. At vbi laxius patet, Mende, Scioneque referendæ: illa ab Eretijs, hæc ab Achiuis capto Ilio remeantibus posita.

Macedoniæ. Caput. III.

TOt Macedonum populi, quot vrbes habitant, quarum Pellam maxime illustrem alumni efficiunt, Philippus Græciæ domitor, Alexander etiam Asiæ. In littore flexus Mecybernæus inter promontoria Derrin & Canastræum & portum qui Copos dicitur: vrbes Toronen & Physcellam, atque vnde ipsi nomen est, Mecibernam incingit. Canastræo promontorio Scione proxima est: Mecibernæus autem in me-

in medio qua terra dat gremium, modice in litora ingredirur. Cæterum longis in altum immissis lateribus, ingens hinc Termaicus sinus est. In eum Axius per Macedonas, & iam per Thessalos Peneus excurrit. Ante Axium Tessalonice est: inter vtrũque Cassandria, Cydna, Aloros, Ichne. à Peneo Sepias, Cordynia, Mælibœa, Castanea, pares ad famam, nisi quod Philoctetes alumnus Melibœam illuminat. Terræ interiores claris locorum nominibus insignes, pene nihil ignobile ferunt, Hinc non longe est Olympus, hic Pelion, hic Ossa, montes gigantum fabula belloque memorati: hic musarum parens domusque Pieria: hic nouissime calcatum Graio Herculi solum, saltus Oeteus: hic sacro nemore nobilia Tempe: hic Libethra, carminumque fontes obiacẽt. Tum iam vaste & multum prominens Græcia, & dum Myrthoum pelagus attingat, à septentrione in meridiem vecta, qua sol oritur, Ægæis, qua occidit, Ionijs fluctibus obiacet: ac proxime spacioſa est Hellas nomine, grandi frõte procedit: mox mari vtroque, sed Ionio magis, letera eius intrante, donec quinque

1. acerby. monton

milia

milia passuum patens media ferme prope inciditur. Deinde rursum terris huc se & illuc, verum in Ionium mare magis expandentibus progressisque in altum, non tam lete quam cœperat, ingens tamen iterum & quasi peninsula extenditur, vocaturque Peloponnesos, ob sinus & promontoria, queis vt fibris littora eius incisa sunt, simul quod tenui termite in latum effunditur, platani folio simillima. A Macedonia prima est Thessalia, deinde Magnesia, Phthiotis: in Græcia Doris, Locris, Phocis, Bœotis, Attis, Megaris, sed omnium Attis clarissima. In Peloponneso Argolis, Laconica, Messenia, Achaia, Elis, Arcadia: vltra Aetolia, Acarnania, Epirosvsque in Adriam. Delocis, atque vrbibus, quæ mare nō ablu it, hæc maxime memoranda sunt: in Thessalia Lariſſa, aliquando Iolcos: in Magnesia Antron: in Phthiotide Phthia: in Doride Pindus, & iuxta situm Erineon: in Locride Cynos & Calliaros: in Phocide Delphi: & mons Parnasus, & Apollinis fanum atque oraculum: in Bœotia Thebæ, & Cythæron fabulis carminibusque celeberrimus: in Attide Eleusin Cereri consecrata: & cla-

& clariores quam vt indicari egeant, Athenæ. In Megaride vnde regioni nomen est, Megara: at in Argolide Argos & Mycenæ, & templum Iunonis, vetustate & religione percelebre. In Laconide Terapne, Lacedæmon, Amyclæ, mons Taygetus. In Messenia Messene & Methone. In Achaia atque Elide quondam Pisæ Oenomai, Elis & numen delubrumque Olympij Iouis, certamine Gymnico, & singulari sanctitate, ipso quidem tamen simulachro, quod Phidiæ opus est, maxime nobile. Arcadiam Peloponesiacæ gentes vndique incingunt. In ea sunt vrbes Psophis, Tenea, & Orchomenon: montes Pholoe, Cyllenius, Parthenius, Mænalus: flumina, Erymanthus, & Ladon. In Aetolia Naupactos, in Acarnania Stratos, oppida. In Epiro Dodonæi Iouis templum: & fons ideo sacer, quod cũ sit frigidus & im mersas faces sicut cæteri extinguat, vbi sine igne procul admouentur, accendit. ¶ At cũlittora leguntur, à promontorio Sepiade per Demetriam & Boion, Phtheleon, & Echinon ad Pagasæum sinum cursus est. Ille vrbem Pagasam amplexus, amnem Sperchion

Digitized by Google

pariſsio Alpheus, nomen dedere vrbes in littore ſitæ: hinc Cypariſſus, illinc Aſine, Meſſenij Pylijq, terras colunt, & ipſa pelago Pylos adiacet. Cyllenę, Callipolis, Patręorā illam tenent, in quam Chelonates, & Araxos excurrunt: ſed Cyllene, quod Mercurium ibi natum arbitrantur, inſignis. Rhion deinde (maris id nomen eſt) angu ſte & velut falce lacus ore frequenti incidens, inter Aetolos, & Peloponeſiacos vſque ad Iſthmon irrumpit. In eo ad ſeptentrionem ſpectare littora incipiunt. In his eſt Aegion, & Aegira, & Oluros, & Sicyon: at in aduerſis Pagæ, Creuſis, Anticyra, Oeanthia. Cyrrha, & notioraliquanto nomine Calidon, & Euenos. Extra Rhion in Acarnania maxime clara ſunt oppidum Leucas flumen Acheolus: In Epiro nihil Aambracio ſinu nobilius eſt facit ſinus qui anguſtis faucibus, & quæ minus mille paſſibus pateant, grande pelagus admittit. Faciunt vrbes quæ aſsidunt, Actium, Argi, Amphilochij, Ambracia, Aeacidarum regia, Pyrrhique, Butroton vltra eſt. Deinde Ceraunij montes: ab ijs flexus in Adriam. Hoc mare magno receſſu littorum acceptum

ptum, & vaste quidem in latitudinem parens, qua penetrat tamen vastius, Illyricis vsque Tergestū, cætera Gallicis, Italisque gentibus cingitur. Parthini, & Dassaretæ, prima eius tenent, sequentia Taulātij, Encheleæ, Phæaces deinde sunt quos proprie Illyricos vocant. Tum Pyrici, & Liburni, & Istria. Vrbium prima est Oricum, secunda Dyrrhachium, Epidamnos ante erat Romani nomen mutauere, quia velut in damnum iturīs, omen id visum est. Vltra sunt Appollonia, Salona Iadera, Narona, Tragurium, finus Polaticus & Polaqondā à Colchis (vt ferunt) habitata, nunc Romacolonia. Amnes autem Aous & Naro, & à lius ab eo, qui iam dictus est Ister: sed Aeas secundum Apoloniam, Naro inter Pyreos & Liburnos, per Istros Ister emittitur. Tergestum intimo in sinu Adriæ situm finit Illiricum.

Italia. Caput. IIII.

DE Italia magis quia ordo exigit, quā quia monstrari eget, pauca dicētur, notissima omnia. Ab Alpibus inci-

Digitized by Google

pit in altum excedere, atque vt procedit, mediam se perpetuo Apœnini montis iugo attollens, inter Adriaticum & Thuscum, siue, vt aliter eadem appellãtur inter Superum mare & Inferum excurrit, diu solida. Verum vbi longe abit, in duo coanua scinditur, respicitque altero Siculum pelagus, altero Ionium: tota angusta, & alicubi multo quam vnde cœpit angustior. Interiora eius aliæ, aliæque gentes habitant. Sinistra parte Carni, & Veneti colunt togatam Galliam. Tum Italici populi, Picentes, Frentani, Dauni, Appuli, Calabri, Salentini. Ad dexteram: sunt sub Alpibus Ligures, sub Apœnino Hetruria. Post Latium Volsci, Campani, & super Lucrniam Brutij. Vrbium quæ procul à mari habitantur opulentissimæ sunt, ad sinistram Patauium Antenoris, Mutina, & Bononia, Romanorum coloniæ, Ad dexteram Capua à Thuscis, & Roma quondã à pastoribus condita, nunc si pso materia dicatur, alterum opus. At in oris proxima est à Tergeste Concordia. Interfluit Timauus, nouem capitibus exurgens, vno ostio emissus. Deinde Natiso non longe à mari

Digitized by Google

ditem attingit Aquileiam : vltra est Altinum Superiora late occupat littora Padus. Namque abimis radicibus Vesuli montis exortus, paruis se primum fontibus colligit, & aliquatenus exilis ac macer, mox alijs amnibus adeò augescit atque alitur, vt se per septem ad postremum ostia effundat. Vnum de ijs magnum Padum appellant, Inde tam citus profilit, vt discussis fluctibus diu qualem emisit vndam agat, suum que etiam in mari alueum seruet, donec cũ ex aduerso littore Istriæ eodem impetu profluens Ister amnis excipiat. Hac re per ea loca nanigantibus, qua vtrique amnes eunt, inter marinas aquas dulcium hausus est. A Pado ad Anconam transitur Rauenna, Ariminum, Pisaurum, Fanestris colonia, Senegallia, flumen Metaurus, atque Esis, & illa in angusto illorum duorum promontoriorum ex diuerso coeuntium, influxi cubiti imagine sedens, ac ideo à Graijs dicta Ancon, inter Gallicas Italicasque gẽtes quasi terminus inter est. Hanc enim pręgressos Piceni littora excipiunt: inquibus Numana, Potentia, Claterna, Cupra vrbes Castella autem Firmum, Adria, Truentum

id à

id à fluuio, qui præterit, ei nomen est. Ab eo Sannites maritima tenent ad Aterni fluminis ostia. Vrbes Bucara & Histonium, Dauni autem Tifernum amnem, Cliterniã Larinum, Theanum, oppida: montemque Garganum. Sinus est continuo Apulo littore inclusus, nomine Vrias, modicus spacio pleraque asperaccessu. Extra, Sypuntum, vel vt Graij dixere, Sipyus: & flumẽ, quod Canusium attingens, Ausidum appellant. Post Barium, Egnatia, & Ennio cive nobiles Rudiæ, & in Calabria Brundusium, Valetium, Lupiæ, Hydrus mõs, tum & Salentini campi, & Salentina littora, & vrbs Graia Callipolis: Hucusque Adria, hucusque Italiæ latus alterum pertinet. Frons eius indu quidem secernuia (sicut supra diximus) scindit, cæterum mare, quod inter vtraque admisit, tenuibus promontorijs semel iterumque distinguens, non vno margine circuit, nec diffusum patensque, sed per sinus recipit. Primus Tarentinus dicitur, inter promontoria Salen, & Lacinium, in eoque sunt Tarentus, Metapontum, Heraclea, Croto, Turium. Secundus Scyllæeus, inter promontoria Laciniam

Digitized by Google

nium, & Zephyrium, in quo est Petilia Coccinum, Cyllaceum, Mistræ. Tertium inter Zephyrium & Brutium, Consilinum, Cauloniam, Locrosque circundat. In Brutio sunt, Columna regia, Rhegium, Scylla Taurianum, & Metaurum. Hinc in Thuscum mare deflexus est, & eiusdem terræ latus alterum Terina, Hippo nunc Vibon, Temesa, Clampetia, Blanda, Buxentum, Velia, Palinurus, olim Phrygij gubernatoris, nunc loci nomen, Pestanus sinus, Pæstum oppidum, Silatus amnis, Picentia, Petræ quas Sirenes habitauere. Mineruæ promontorium, opima Lucaniæ loca, Sinus Puteolanus, Surrētium, Herculaneum Vesuuij montis aspectus, Pompeij, Neapolis, Puteoli, Lac. Lucrinus, & Auernus Baiæ, Misenum, id nunc loci, aliquando Phrygij militis nomē, Cumæ, Linternum, Vulturnus amnis, Vulturnum oppidum, amœna Campaniæ littora, Sinuessa, Liris, Minturnæ, Formiæ, Fundi, Tarracina, Circes domus aliquando Circeij. Antium Aphrodisium, Ardea, Laurentum, Ostia citra Tyberim in hoc latere sunt. Vltra Pyrgi, Anio, Castrum nouum, Grauiscæ, Cosa, Te-

sa, Telamon, Populonia, Cecina, Pisæ, Hetruscæ & loca, & nomina. Deinde Luna, Ligurum & Liguria, & Genua, Sabatia, & Albigaunum. Tū Paulon, & Varus flumina, vtraque ab Alpibus delapsa. Sed Varus quia Italiam finit, aliquanto notiór. Alpes ipsæ ab iis littoribus longe, lateque diffusę primō ad Septentrionem magno gradu excurrunt: deinde vbi Germaniam attigerunt, versō impetu in orientem abeunt, direptisque populis immanibus, vsque in Thraciam penetrant.

Gallia Narbonensis. Cap. V.

Es vn lago

GAllia Lemanno lacu, & Gebennicis montibus in duo latera diuisa, atque altero Thuscum pelagus attingēs, altero Oceanum, hinc à Varo, illinc à Rheno, ad Pyreneum vsque promittitur. Pars nostro mari apposita, fuit aliquando Braccata, nunc Narbonensis magis culta, & magis confita, ideoque etiam lætior. Vrbium quas habet opulentissimæ sunt Vasio Vocontiorum. Vienna Allobrogum, Auenio Cauarum, Arecomicorum Nemausus, Tolosa

Digitized by Google

lossa Tectosagum, Secundanorum Arausio, Sextanorum Arelatæ, Septumanorum que Blytera. Sed antestat omneis Atacinorum, Decumanorumque colonia, vnde olim ijs terris auxilium fuit, nunc & nomē, & decus est Martius Narbo. In littoribus aliquot sunt cum aliquibus nominibus loca, cæterum raræ vrbes, quia rari portus, & omnis plaga Austro, atque Africo exposita est. Nicea tangit Alpes, tangit oppidū Deceatum, tangit Antipolis. Deinde forū Iulij, Octauianorum colonia. Tunc post Athenopolis, & Olbia, & Glanon, & Citharistes, & Halycidon Massilienſum portus, & in eoipsa Massilia. Hæc à Phoceis oriunda, & olim inter asperas posita, nunc vt pacatis ita dissimillimis tamē vicina gē tibus. Mirum quam facile & tunc sedem alienam ceperit, & adhuc morem suum teneat. Inter eam & Rhodanum maritima Auaticorum stagno assidet fossa Mariana, partem eius amnis nauigabili alueo effundit, alioquin littus ignobile est Lapideum (vt vocant) in quo Herculem contra Albionem, & Bergiona Neptuni liberos dimicantem, cum tela defecissent ab inuocato

Digitized by Google

Ioue adiutum imbre lapidum ferunt: credas pluisse, adeo multi passim, & late iacent. Rhodanus non longe ab Istri, Rhenique fontibus surgit. Deinde Lemano lacu acceptus tenet impetum, seque permediũ integer agens, quantus venit, egreditur. Inde contra in occidentem ablatus, aliquanto diu Gallias dirimit. Post cursu in meridiẽ abducto hac intrat, accessuque aliorum amnium iam grandis, & subinde grandior, inter Volcas, & Cauaras emittitur. Vltra sunt stagna Volcarum. Ledum flumen, castellũ Latara, Mesua collis incinctus mari pene vndique, ac nisi quod angusto aggere continenti annectitur, insula. Tum ex Gebennis dimissus Araurarisiuxta Agathan, secundum Blyteras Obris fluit. Atax ex Pyrenæo monte digressus, quatis aquis venit, exiguus, vadosusque est, & ingenti se alioquin alueo tenens, nisi vbi Narbonem attingit, nusquam nauigabilis sed cum hybernis intumuit imbribus, vsque eo solitus insurgere, vt se ipse non capiat. Lacus accipit eum Rubresus nomine, spacios us admodum, sed qua mare admittit, tenuis aditu. Vltra est Leucata littoris

toris nomen & Salsulæ fons non dulcibus, sed falsioribus, quam marinæ sint, aquis defluens. Iuxta campus minuta arundine, gracilique peruiridis, cæterum stagno subeunte suspensus. Id manifestat media pars eius, quæ abscissa proximis, velut insula natat, pelliq; se atque attrahi patitur, quin & ex ijs quæ ad imum perfossa sunt, suffusum mare ostenditur. Vnde Graijs, nostrisque etiam auctoribus, verine ignorantia, an prudentibus etiam mendacij libidine, visum est tradere posteris, in ea regione piscem è terra penitus erui, qui vbi ex alto hucusque penetrauit, per ea foramina ictu captantium interfectus extrahitur. Inde est ora Sardonũ & parua flumina Thelis & Thicis vbi accreuere persæna, colonia Ruscino, vic' Eliberri magnę quondã vrbis, & magnarum opum tenue vestigium. Tum in Pirenæi promontorio templum Veneris & in sinu salso, Ceruaria finis Galliæ.

Nota

Hispania. Cap. VI.

PYrenæus primo hinc in Britãnicum procurrit oceanum, tum in terras fronte conuersus, Hispaniam irrumpit, &

minore eius parte ad dexteram exclusa tra
hit perpetua latera continuus, donec per
omnem prouinciam longo limite immis-
sus, in ea littora quæ occidenti sunt aduer-
sa, perueniat. Ipsa Hispania, nisi qua Gal-
lias tangit, pelago vndique incincta est:
vbi illis adhæret, maximè angusta, paula-
tim se in nostrum mare & oceanum exten-
dit, magis, magisque latior ad occidentem
abit, ac fit ibi latissima. Viris, equis, ferro,
plumbo, ære, argento, auroque etiam abun
dãs, & adeò fertilis, vt sicubi ob penuriam
aquarum effœta, & sui dissimilis est, linum
tamen autspartum alat. Tribus autem est
distincta nominibus, partsque eius Tarraco
nensis, pars Betica, pars Lusitania vocatur
Tarraconensis altero capite Gallias, altero
Beticam, Lusitaniamque contingens, mari
latera obijcit nostro, qua meridiem, quà
septẽtrionẽ spectat; Oceano: illas fluuius
Anas separat. Betica maria vtraq; prospi-
cit, ab occidẽte Atlanticũ, à meridie nostrũ
Lusitania oceano tantummodo obiecta est,
sed latera ad septentriones, fronte ad occi-
sum. Vrbium de mediterraneis in Tarraco
nensi clarissimæ fuerunt Pallantia & Nu-

mantia

mantia, nūc est Cesarauguſta: in Luſitania, Emerita: in Betica, Aſtigi, Iſpalis, Corduba: at ſi littora legas, à Ceruaria proxima eſt rupes, quæ in altum Pyrenæum extrudit. Dein Thicis flumen, ad Rhodam: Clodianum ad Emporia. Tum mons Iouis, cuius partem occidenti aduerſam, eminentia cautium, quę inter exigua ſpacia vt gradus ſubinde conſurgunt, Scalas Annibalis appellant. Inde ad Tarraconē parua ſunt oppida, Blanda. Illuro, Betullo, Barchino, Subur, Tholobi: parua flumina, Betullo iuxta louis montem, Rubricatum in Barchino nis littore inter Subur & Tholobin maius. Tarraco vrbs eſt in his oris maritimarum opulentiſsima. Tulcis eam modicus amnis ſubit, ingens Iberus Dertoſam attingit. Inde ſe in terras pelagus inſinuat, & primum magno impetu admiſſum mox in duos ſinus promontorio, quod Ferrariam vocant, finditur, prior Sucronenſis dicitur, maior hic & magno ſatis ore pelagus accipiens, & quo magis penetratur, anguſtior, Serabim, & Duriam, & Sucronem non magna excipit flumina: vrbes complexus, & alias quidem, ſed notiſsimas Valentiam & Saguntum

guntum illam, fide, & æmunis inclytam. Sequens Illicitanus Alonem habet, & Lucentiam, & vnde ei nomen est Illicen. Hic iam terræ magis in altum eũt, latioremque quam fuerat Hispaniam faciunt, verum ab ijs quę dicta sunt, ad principia Beticæ, prętet Carthaginem, quam dux Pœnorum Asdrubal condidit, nihil referendum est. In illis oris ignobilia sunt oppida, & quorum mentio tantum ad ordinem pertinet, Virgi in sinu quem Virgitanum vocant. Extra Abdera, Suel, Hexi, Menoba, Malaca, Salduba, Lacippo, Berbesul. Aperit deinde angustissimum pelagus, & proxima inter se Europæ, atque Africę littora montes efficiunt, vt initio diximus, columnæ Herculis Abyla & Calpe: vterque quidem, sed Calpe magis, & penè totus in mare prominens. *Is* mirum in modum concauus, ab ea parte qua spectat occasum, medium ferè latus aperit, atque inde egressis, totus admodum peruius, prope quantum patet specus est, sinus vltra est, in eoque Cartheia (vt qui dam putant) aliquando Tartessos, & quam transuecti ex Africa Phœnices habitant: atque vnde nos sumus ex gente. ea. Tum

Mel-

Mellaria, & Bello, Besippo vsque ad Iunonis promontorium oram freti occupant. Illud iam in occidentem & oceanum obliquo iugo excurrens atque ei quod in Africa Ampelusiam esse dixeramus aduersum, qua nostra maria sunt, finit Europen.

Mediterranei maris insulæ.

Cap. VII.

GAdes insula, quæ egressis fretum obuia est admonet ante reliquas dicere, quàm in oceani littora terrarumque circuitum, vt initio promisimus, oratio excedat. Paucæ sunt in Mœotide (inde enim videtur commodissimum incipere) neque omnes tamen incoluntur: nam nec pabula quidem large ferunt. Hac re habitantibus caro magnorum piscium sole siccata, & impulueream vsque contusa, pro fare est. Paucæ & in Ponto: Leuce Borysthenis ostio obiecta, parua admodum, & quod ibi Achilles situs est, Achillea cognomine. Non longe accolitur Aria, quæ Martis erata (vt fabulis traditur) tulit aues cum summa clade aduenientium, pennas quas

tela iaculantes. Sex sunt inter Istrioshia, ex ijs Peuce notissisima & maxima. Thymnias Mariandynorum finibus proxima, vrbem habet qua quia Bythini incolunt, Bithynida appellant, Contra Thracium Bosphorum duæ paruæ, paruoque distantes spatio, & aliquando creditæ, dictæque cõcurrere, & Cyaneæ vocantur, & Symplegades. In Propontide tantum Proconesos habitatur. Extra Hellespontum earum quę Asiaticis regionibus adiacent, clarissimæ sunt Tenedos Sigæis aduersa littoribus, & quo dicentur ordine, ad promontorium Tauri montis expositæ, quas quidam dici putauere Macaron, siue quod fortunati ad modum cæli solique sunt, siue quod eas suo, suorumque regno Macar occupauerat. In Troade Lesbos, & in ea quinque olim oppida Antissa, Pyrrha, Eressos, Ciraua, Mitylene. In Ionia Chios, & Samos. In Caria, Cos. In Lycia, Rhodos. In illis singulæ sunt ijsdem nomibus vrbes. In Rhodo tres quondam erant, Lindos, Camiros, Ialysos: Quę contra Tauri promontorium importunæ nauigantibus obiacent, Chelidoniæ nominantur. In sinu quem maximum Asia

reci-

Digitized by Google

recipit prope medio Cyprus ad ortum occasumque se immitens, recto iugo inter Ciliciam Syriasque porrigitur: ingens, vt quæ aliquando nouem regna ceperit, & nunc aliquot vrbes ferat, quarum clarissimæ Salamis, & Paphos & quo primum ex mari Venerem egressam accolæ affirmant, Palæpaphos. Arados etiam in Phœnice est parua, & quantum patet tota oppidum, frequens tamen, quia etiam super aliena tecta sedem ponere licet: parua & Canopos, Nili ostio, quod Canopicum vocant, obuia est. Menelai gubernator Canobus ibi forte moriens, nomen insulæ, illa ostio dedit Pharos Alexandriæ nunc ponte coniungitur, olim vt Homerico carmine proditum est, ab eisdem oris cursu diei totius abducta: & si ita res fuit, videri potest coniectatibus in tantum mutatæ causas Nilum: præbuisse dum limum subinde, & præcipue cū exundaret littori anectens, auget terras, spaciumque augescentium in vicina vada promouet. In Africa contra maiorem Syrtim Cuteletos: contra minoris promontoria Meninx & Cercinna: contra Carthaginiensis sinum, Tarichiæ & Aegathes, Romana

clade memorabiles. Plures Eutopæ littoribus sunt appositæ. In Aegeo mari prope Thraciam Thasos, Imbros, Samothrace Scandille, Polyægos, Scyathos, Halonesos: & quam aliquando, omnibus qui mares erant cæsis, tantum fœminę tenuisse dicuntur, Atho monti Lemnos, aduersa. Pagaseus sinus Scyathon prospicit, Cicyneton amplectitur. Euboea ad meridiem promontorium Gereston & Caphareum: ad septentrionem Cœneum extrudit, & nusquam lata, duum milium spaciuu habet vbi arctissima est, ceterum longa, totique Bœotiæ apposita, angusto freto distat à littore. Euripon vocant rapidum mare, & alterno cursu septies die ac septies nocte fluctibus inuicem versis, adeò immodice fluens, vt ventos etiam, ac plenis velis nauigia frustretur. Aliquot in ea sunt oppida, Hestiæa, Eretria, Pyrrha, Nesos, Oechalia, verum opulentissimæ Carystos & Chalcis. In Attide Helene est nota stupro Helenæ, & Salamis excidio classis Persicæ notior. Circa Peloponneson etiam nunc in Aegeo Pityusa, & Aegina Epidaurico littori proxima, Troezenio Calauria interignobiles

alias

aliasleto Demosthenis nobilis. In Myrthoo Cythera contra Maleam emissa, & Aenusa contra Acritam. In Ionio Prote, Hyria, Cephalenia, Nericos, Same, Zacynthos, Dulychium, & inter non ignobiles Vlyssis nomine Ithaca maximè illustris. In Epiro Echinades, & Strophades olim Plotæ: contra Ambracium sinum Leucadia, & vicina Adriatico mari Corcyra: hæ Thracum, Graiorumque terris obiacent: Atinterius Melos, Olearos, Aegiala, Cathon, Los, Thera, Gyaros, Hippuris, Dionyssa, Cianos, Chalcis, Icaria, Pinaria, Nisyros, Lebinthos, Calydnæ, Asine: hæ quia dispersę sunt, Sporades: ab eis Sicynus, Hypanos, Cythnos, Siphnos, Seriphos, Rhene, Paros, Scyros, Tenos, Myconos, Naxos, Delos, Andros, quia in orbem iacent, Gyclades dictę sunt. Super eas iam in medio mari ingens, & centum quondam vrbibus habitata Crete, ad orientem promõtoriũ Samonium, ad occidentẽ (Criu metopõ) immittit, nisi maior esset, Cyprosimilis, multis famigerata fabulis, aduentu Europę, Pasiphaes & Ariadnę amoribus, Minotauri feritate fatoque, Dædali operibus

& fuga, Tali statione atque morte, maxime tamen eo quod ibi sepulti Iouis pene clarum vestigium sepulchrum est. Cui nomen eius insculptum esse accolæ ostendunt. Vrbium notissimæ Gnosos, Gortyna, Lyctos, Lycastos, Holopixos, Phæstos, Cydon, Manethusa, Dictyna. Intercolles quod ibi nutritum Iouem accepimus, fama idæi montis excellit, Iuxta est Astipalea, Naumachos, Zephyre, Crise, Gaudos, & quas Musagores numero tres vno tamen vocabulo appellant: atque vnde Carpathio mari cognomen est, Carpathos. In Adria Absoros, Celadusæ, Absyrtis, Issa, Trocones, Hydria, Electrides, nigra Corcyra, Tragurium, Diomedia, Aestria, Asine, atque vt Alexandriæ, ita Brundusio adiacēs Pharos. Scilia (vt ferunt) aliquando continens, & agro Brutio annexa: post freto maris Siculi absciſſa est. Id angustum & anceps alterno cursu modo in Thuscum, modo in Ionium pelagus perfluit, atrox, seuum & Scyllæ Charibdisque sæuis nominibus inclytum. Scylla saxum est: Charybdis mare, vtrumque noxium appulsis: ipsa ingēs & tribus promontorijs in diuersa procurrens

currens. Græcæ litere imaginem, quæ Del ta dicitur, efficit. Pachynum vocatur quod Græciam ſpectat: Lilybæum quod in Africam: Pelorum, quod in Italiam vergens Scyllæ aduerſum eſt: cauſa nominis Pelorus gubernator ab Annibale ibidem conditus, qmem idem vir prſfugus ex Africa, ac per ea loca Syriam petees, quia procul intuenti videbantur continua eſſe littora, & non peruium pelagus, proditum ſe arbitratus, occiderat. Ab eo ad Pachynum ora quæ extenditur Ionium mare attingens, hæc fert illuſtria, Meſſanam, Tauromini-um, Catinam, Megarida, Syracuſas, & in ijs mirabilem Arethuſam: fons eſt, in quo viſuntur iacta in Alphæum amnem, vt di-ximus, Peloponneſiaco littori infuſum: vn de ille creditur non ſe conſociare pelago, ſed ſubter maria terraſque depreſſus, huc agere alueum, atque hic ſe rurſus extolle-re. Inter Pachynum & Lilæbyum Acragas eſt, Heraclea, & Thermæ. Inter Lily-beum & Pelorida Panormus, & Hymera. Interius vero Leontini, Centuripinum, & Hybla, aliæque complures. Famam habet ob Cereris templum Enna, præcipua. Mō-

tium

tium Eryx maxime memoratur ob delubrum Veneris ab Aenea conditum. Et Aetna quæ Cyclopas olim tulit, nunc assiduis ignibus flagrat. De amnibus Hymera referendus, quia in media admodum ortus, in diuersa decurrit, scindensque eam vtrinque, alio ore in Libycum alio in Thuscum mare deuenit. Circa Siciliã in Siculo freto est Aeæe, quam Calypso habitasse dicitur. Africam versus Gaulos, Melita, Cosura, propius Italiam Galata, & illæ septem quas Acoli appellant, Osteodes, Liparæ, Didyme, Phœnicusa, Ericusa, Hiera, & Strongyle, vt Aethna perpetuo flagrãt igne. At Pithecusa, Leucothea Aenaria Sinonia, Capreæ, Prophyta, Pontiæ, Pandatariæ, Phytonia, Parmaria, Italico lateri citra Tyberina ostia obiacent. Vltra aliquot sunt paruæ, Dianium, Iginium, Carbania. Virgo, Ilua, Capraria, Duæ grandes, freto quæ diuisæ Etrusco, quarum Corsica littori propior inter litora tenuis & longa, præterquam vbi Aleria, & Mariánæ coloniæ sunt, à Barbaris colitur.

¶ Sardinia Africum pelagus attingens, nisi quod in occidẽtem quam in orientem angu-

angustias spectat, par & quadrata vndiq; , & nusquam non aliquanto spaciosior, quã vbi latissima est Corsica. Cæterùm fertilis, & soli quam cœli melioris, atque vt fœcũda ita penè pestilens. In ea antiquissimi populorum sunt Ilienses. Vrbium antiquissimæ Calatis, & Sulchi. At in Gallia, quas referre conueniat, solæ sunt Stœchades, ab ora Ligurum ad Massiliam vsque dispersæ. Baleares in Hispania contra Tarraconenſia littora sitæ, non longe inter se distant, & ex spacio suo cognominibus acceptis, Maiores, Minoresque perhibentur. Castella sunt in minoribus Iamno, & Mago: in maioribus Palma, & Polentia coloniæ, Ebusos è regione promontorij, quod in Sucronensi sinu Ferrariam vocãt, eodem nomine vrbem habet, frumentis tantum non fœcunda, ad alia largior, & omnium animalium quę nocent, adeò exexpers, vt nec ea quidem quæ de agrestibus mitia fiunt, aut generet, aut si inuecta sunt, sustineat. Contra est Colubraria, cuius memminisse succurrit, quòd cum scateat multo ac malefico genere serpentum, & sit ideo inhabitabilis, tamen ingressis eã,

intra id ſpacium, quod Ebuſitana humo circunſignauerunt, ſine pernicie tuta eſt, ijſdem illis ſerpentibus, qui ſolent obuios appetere, aſpectum eius pulueris, aliudue, procul & cum pauore fugientibus.

POMPONII MELAE DE SITV ORBIS LIBER TERTIVS.

Extima Hiſpaniæ littora. Caput I.

RIcta eſt ora noſtri maris, dictæ inſulæ quas amplectitur, reſtat ille circuitus, quem (vt initio diximus) cingit oceanus, ingens & infinitum pelagus, & magnis æſtibus

Digitized by Google

bus concitum (ita enim motus eius appellant) modò inundat campos, modò late nudat, ac refugit, nec alios alioſque inuicem, neque alternis acceſsibus nunc in hos, nũc illos impetu verſum: ſed vbi in omnia littora, quamuis diuerſa, terrarum, inſularumque ex medio pariter effuſum eſt, rurſus ab illis colligitur in medium, & in ſemetipſum redit, tanta vi ſemper immiſſum, vt vaſta etiam flumina retroagat, & aut terreſtria deprehendat animalia, aut marina deſtituat: neque adhuc ſatis cognitum eſt, anhelitu ne ſuo id mundus efficiat, retractamque cum ſpiritu regerat vndam vndique, ſi (vt doctioribus placet) viuũ animal eſt: an ſint depreſsi aliqui ſpecus, quò reciproca maria reſidant, atque inde ſe rurſus exuberantia attollant: an luna cauſas tantis meatibus præbeat, ad ortus certe eius occaſuſque variantur, neque eodem aſsiduè tempore, ſed vt illa ſurgit ac demergitur, ita recedere atque aduentare comperimus. Huc egreſſos, ſequenteſque ea quæ exeuntibus dextra ſunt, æquor Atlanticum, & ora Beticæ frontis excipit, quæ niſi quod ſemel iterumque

paululum in semet abducitur, vsque ad flu-
men Anam penè rectae est: Turduli & Ba-
stuli habitant. In proximo sinu portus est
quem Gaditanum, & lucus quem Olea-
strum appellant. Tum castellum Ebora in
littore, & procul à littore Asta colonia,
extra Iunonis ara, templumque est. In ip-
so mari monimentum Geryonis, scopulo
magis quàm insulæ impositum. Betis ex
Tarraconensi regione demissus, per hanc
ferè mediam diu sicut nascitur, vno amne
decurrit: post vbi non longè à mari gran-
dem lacum facit, quasi ex vno fonte gemi-
nus exoritur: quantusque simplici alueo
venerat, tantus singulis effluit. Tum sinus
alter, vsque ad finem prouinciæ inflecti-
tur, eumque parua oppida Olitingi, Ono-
ba contingunt. At Lusitania trans Anam,
quà mare Atlanticum spectat, primum in-
genti impetu in altum abit, deinde resi-
stit, ac se magis etiam quàm Betica abdu-
cit: qua prominet, bis in semet recepto ma
ri, in tria promontoria dispergitur. Anæ
proximum, quia lata sede procurrens, pau
latim se ac sua latera fastigat, Cuneus ager
dicitur: sequens sacrum vocant: Magnum

Digitized by Google

quod vlterius est. In Cuneo sunt Mirtylis, Balsa, Ostonoba. In Sacro Lacobriga, & portus Annibalis, In magno Ebora. Sinus intersunt: & est in proximo Salacia: In altero Vlysipo, & Tagi ostium, amnis aurum gemmasque generantis. Ab ijs promontorijs ad illam partem, quæ recessit, ingens flexus aperitur. In eoque sunt Turduli veteres, Turdulorumque oppida: amnes autem Monda in medium fere vltimi promontorij latus effluēs, & radices eiusdem abluens Durius. Frons illa aliquandiu rectam ripam habet, deinde modico flexu accepto, mox paulùm eminet: tum reducta iterum, iterumque recto margine iacens, ad promontorium, quod Celticum vocamus, extenditur: totam Celtici colunt, sed à Durio ad flexum Gronij: fluuntque per eos Auo, Celādus, Nebis, Minius, & cui oblivionis cognomen est Limia. Flexus ipse Lambriacam vrbem amplexus recipit fluuios, Iernam & Viam. Partem, quæ prominet, Præsamarci habitant: perque eos Tamaris & Sars, flumina non longe orta decurrunt. Tamaris secundum Arotebrarum portum: Sars iuxta tur-

Digitized by Google

rem Augusti titulo memorabilem: cætera super Tamarici, Nerijque incolunt in eo tractu vltimi. Hactenus enim ad occidentem versa littora pertinent: deinde ad septentriones totolatere terra conuertitur à Celtico promontorio ad Scythicum vsq;. Hinc perpetua eius ora, nisi vbi modici recessus, ac parua promontoria sunt, ad Cantabros penè recta est. In ea primùm Artabri sunt, etiam nunc Celticæ gentis: deinde Astures. In Artabris sinus ore angusto admissum mare non angusto ambitu excipiens Adrobicum vrbem, & quatuor amnium ostia incingit: duo etiam inter accolentes ignobilia sunt: per alia duo Mearus exit, & Narius ad Libuncam. In Asturū littore Nœga est oppidū, & tres Aræ quas Sestianas vocant, in peninsula sedent, & sunt Augusti nomine sacræ, illustrantque terras ante ignobiles. At ab eo flumine, quod Saliam vocant, incipiunt oræ paulatim recedere, & latæ adhuc Hispaniæ magis magisque spacia cōtrahere, vsque adeò semet terris angustantibus, vt earum spacium inter duo maria dimidio minus sit qua Galliam tangunt, quàm vbi ad occi-

dentem

Digitized by Google

dentem littus exporrigunt. Tractum Cantabri & Varduli tenent. Cantabrorum ali quot populi, amneſque ſunt, ſed quorum nomina noſtro ore concipi nequeant: per eoſdem & Salenos, Saurium: per Autrigones, & Origeuiones quoſdam Neſua deſcendit: Deua Tritium Tobolicum attingit: deinde Iturieſſam & Easonem Magrada. Varduli vna gens, hinc ad Pyrinæi iugi promontorium pertinens, claudit Hiſpanias.

S. Sebaſtiam

Extima Galliarum ora.
Cap. II.

SEquitur Galliæ latus olterum, cuius ora primò nihil progreſſa in altum, mox tantundem penè in pelagus excedens, quantum retro Hiſpania abſceſſerat, Cantabricis fit aduerſa terris, & grandi circuitu inflexa, ad occidentem littus aduertit. Tunc ad ſeptentriones conuerſa, iterum longo rectoque tractu ad ripas Rheni amnis expanditur. Terra eſt frumenti præcipuè, & pabuli ferax, & amœna lucis immanibus, quicquid ex ſatis frigoris impatiens

patiens est, ager nec vbique alit, & noxio genere animalium minime frequens. Gentes superbæ, superstitiosæ, aliquando etiã immanes adeò vt hominem optimam, & gratissimam dijs victimam crederent: manent vestigia feritatis iam abolitæ, atque vt ab humanis cædibus temperant, ita nihilominus vbi deuotos altaribus admouere, delibant: habent tamen & facundiam suam magistrosque sapientiæ Druidas. Hi terræ, mundique magnitudinem, & formam, motus cœli & syderum, ac quid dij velint, scire profitentur: docent multa nobilissimos gẽtis clàm & diu vicenis annis in specu, aut in abditis saltibus. Vnum ex ijs quæ quæ præcipiunt, in vulgus effluit, videlicet, vt forent ad bella meliores, æternas esse animas, vitamque alteram ad Manes. Itaque cum mortuis cremant ac defodiunt apta viuentibus olim: negociorum ratio, etiam & exactio crediti differebatur ad inferos. Erantque qui se in rogos suorum, velut vna victuri libenter immitterent. Regio quam incolunt omnis comata Gallia. Populorum tria summa nomina sunt, terminanturque fluuijs ingentibus.

os andauan por los Montes

tibus. Nam à pyrenæo ad Garumnam, Aquitania: ab eo ad Sequanam, Celtæ: inde ad Rhenum pertinent Belgæ. Aquitanorũ clarissimi sunt. Auſci: Celtarum Hedui: Belgarum Treueri: vrbesque opulentissimæ, in Treueris Augusta: in Heduis, Augustodunum: in Auscis, Elusaberris. Garumna ex Pyrenæo monte delapsus, nisi cum hyberno imbre aut solutis niuib⁹ intumuit diu vadosus, & vix nauigabilis fertur. At vbi obuius oceani exestuantis accessibus adauctus est, ijsdemque retro remeantibus suas illiusque aquas agit, aliquantum plenior, & quanto magis procedit, eò latior fit; ad postremum magni freti similis, nec maiora tantum nauigia tolerat, verum etiã more pelagi sæuientis exurgens, iactat nauigãtes, atrociter vtiq;, si alio vẽt⁹, alio vnda precipitat. In eo est insula Antros nomine, quam pendere & attolli aquis increscentibus ideo incolæ existimant, quia cum videãtur editiora quis obiacet, vbi se fluctus impleuit, illa operit, hæc vt prius tantum ambitur, & quod ea quibus ante ripæ collesque ne cernerentur obstiterant, tunc velut ex loco superiore perspicua sunt. A

Garumnæ exitu latus illud incipit terræ procurrentis in pelagus, & ora Cantabricis aduersa littoribus, alijs alijsque populis media eius habitantibus, ab Santonibus ad Osismos vsque deflexa, Ab illis enim iterum ad septentriones frons littorum respicit, pertinentque ad vltimos Gallicarum gentium Morinos, nec portu, quem Gesoriacum vocant, quicquam habent notius. Rhenus ab Alpibus decidens, propè à capite duos lacus efficit, Venetum & Acronium. Mox diu solidus, & certo alueo lapsus, haud procul à mari huc & illuc dispergitur, sed ad sinistram amnis etiã tum & donec effluat Rhenus, ad dexteteram primo angustus & sui similis: post ripis longè ac late recedentibus, iam non amnis, sed ingens lacus, vbi campos impleuit, Fleuo dicitur, eiusdemque nominis insulam amplexus, fit iterum arctior, iterumque fluuius emittitur,

flamencos
cales puerto

Germania. Caput. III.

GErmania hinc ripis eius vsque ad Alpes, à meridie ipsis Alpibus ab oriẽte Sarmaticarum confinio gentium

quà

quà septentrionem spectat oceani littore obducta est. Qui habitant, immanes sunt animis, atque corporibus, & ad insitam feritatem vaste vtraque exercent, bellando animos, corpora ad consuetudines laborũ: maximo frigore nudi agunt: antequam puberes sint, & longissima apud eos pueritia est, viri sagis velantur, aut libris arborum, quamuis sæua hyeme, nandi non patientia tantum illis, studium etiam est: bella cum finitimis gerunt, causas eorum ex libidine accersunt, neque imperitandi prolatandique, quæ possident (nam ne illa quidem enixe colunt) sed vt circa ipsos quæ iacent vasta sint. Ius in viribus habent, adeò vt ne latrocinij quidem pudeat, tantum hospitibus boni, miteque supplicibus: victu ita asperi incultique, vt cruda etiam carne vescantur, aut recenti, aut cum rigentem in ipsis pecudum ferarumque corijs manibus pedibusque subigentes renouarunt. Terra ipsa multis impedita fluminibus, multis montibus aspera, & magna ex parte syluis ac paludibus inuia. Paludum Suesia, Mesia, & Melliagum maximæ. Syluarum Hercynia, & aliquot

sunt quæ nomen habent, sed illa dierum sexaginta iter occupans, vt maior aliis, ita & notior. Montium altissimi Taurus & Rhetico, nisi quorum nomina vix est eloqui ore Romano. Amnium in alias gentes exeuntium Danubius, & Rhodanus: in Rhenum Mœnis & Lupia: in oceanum Amisius, Visurgis, & Albis clarissimi. Super Albin Codanus ingens sinus magnis paruisque insulis refertus est: hac re mare quod gremio littorum accipitur, nusquam late patet, necusquam mari simile, verum aquis passim ruterfluentibus ac sæpe transgressis, nagum atque diffusum facie amnium spargitur, qua littora attingit, ripis contentum insularum non longe distantibus, & vbique pene tantundem, vt angustum & par freto, curuanſque subinde se, longo supercilio inflexum est. In eo sunt Cymbri, & Teutoni: vltra vltimi Germaniæ Hermiones.

Sarmatia. Cap. IIII.

SArmatia intus quam ad mare latior, ab ijs quæ sequuntur Visula amne discreta, qua retro abit vsque ad Istrum flumen

Digitized by Google

men immittitur: gens habitu armisque Parthicæ proxima, verum vt cœli asperioris, ita ingenij, non se vrbibus tenet, & ne statis quidem sedibus, vt inuitauere pabula, vt cedens & sequens hostis exigit, ita res opesque secum trahens, semper castra habitat, bellatrix, libera, indomita, & vsque eo immanis atque atrox, vt fœminæ etiam cum viris bella ineant: atque vt habiles sint, natis statim dextra aduritur mamma, vt inde expedita in ictus manu, quæ egeritur, virile fiat pectus: arcus tendere, equitare, venari, puellaria pensa sunt: ferire hostem adultarum stipendium est, adeo vt non percussisse, pro flagitio habeatur, sitque eis pœna virginitas.

Scythia. Caput. V.

INde Asiæ confinia, nisi vbi perpetuæ hyemes sedent, & intolerabilis rigor, Scythici populi incolunt. fere omnes etiam in vnum Sagæ appellati. In Asiatico littore primi Hiperborei super aquilonem Rhiphæosque montes sub ipso sydere cardine iacent, vbi sol non quoti-

die, vt nobis, sed primum verno æquinoctio exortus, autumnali demum occidit, & ideo sex mensibus dies, & totidem alijs nox vsque continua est. Terra augusta, aprica, per se fertilis, cultores iustissimi, & diutius quam vlli mortalium & beatius viuunt. Quippe festo semper otio læti non bella nouere, non iurgia, sacris operati maxime Apollinis, quorum primitias Delon misisse initio per virgines suas, deinde per populos subinde tradêtes vlterioribus: moremque eum diu, & donec vitio gentium temeratus est, seruasse referuntur. Habitant lucus syluasque, & vbi eos viuendi facietas, magisque tædium cœpit, hilares redimitti sertis semet ipsi in pelagus ex certa rupe præcipites dant. Id eis funus eximium est. Mare Caspium vt angusto, ita longo etiam freto primum terras, quasi fluuius, irrumpit: atque vbi recto alueo influxit, in tres sinus diffunditur, contra os ipsum in Hyrcanum, ad sinistram, in Scythicum, ad dexteram in eum quem proprie & totius nomine Caspium appellant, omne atrox, sæuum, sine portibus, procellis vndique expositum, ac beluis magis

Digitized by Google

magis quam cætera refertum: & ideo minus nauigabile. Ad introeuntium dextram Scythæ Nomades freti littoribus insident. Intus sunt ad Caspium sinum Caspij, & Amazones, sed quas Sauromatidas appellant: ad Hyrcanum Albani, & Moschi, & Hyrcani: in Scythico Amardi, & Pæsici, etiam ad fretum Derbices. Multi in eo sinu magni, paruique amnes fluunt: sed qui famam habent, ex Ceraunijs montibus vno alueo descendit, duobus exit in Caspium Rha. Araxes Tauri latere demissus quo ad campos Armeniæ secat, labitur placidus & silens, neque in vtram partem eat, quãquam intuearis, manifestũ: cum in asperiora deuenit, hinc atque illinc rupibus pressus, & quanto angustior, tanto magis pernix, frangit se subinde ad opposita cautium, atque ob id ingenti cum murmure, sonansque deuoluitur adeo citus, vt qua ex præcipiti casurus est, in subiectam non declinet statim vndam, sed vltra quam canalem habet, euehat, plus iugeris spatio sublimis, & aquis pendentibus semetipsum sine alueo ferens: deinde vbi in curuus, arquatoque amne descendit

dit, sic tranquillus iterumque per campos tacitus, & vix fluens in id littus elabitur. Cyrus & Cambyses ex radicibus Coraxici montis vicinis fontibus editi, & in diuersa abeunt: perque Iberas, & Hyrcanos diu & multum distantibus alueis defluunt: post non longe à mari eodem lacu accepti, in Hyrcanum sinum vno ore perueniunt. Iaxartes, & Oxos per deserta Scythiæ ex Sogdianorum regionibus in Scythicum exeunt: ille suo fonte grandis, hic incursu aliorum grandior, & aliquandiu ad occasum ab oriente currens, iuxta Dahas primum inflectitur: cursuque ad septentrionem conuerso, inter Amardos & Pæsicas ōs aperit. Syluæ, alia quoque dira, animalia verum & Tigres ferunt, vtique Hyrcaniæ sæuum ferarum genus, & vsquo eo pernix, vt illis longe quoque progressum equitem consequi, nec tantum semel, sed aliquoties etiam cursu vnde cœperit subinde repetito, solitum & facile sit. Causa ex eo est, quod vbi ille interceptos earū catulos citus cæpit auehere, rabiē appropinquiantiū furstraturus, æstu vnū de pluribus omittit, hæ proiectū accipiunt

piunt, & ad cubilia sua referunt, rursumque & sæpius remeant, atque idem efficiunt, donec ad frequentiora, quàm adire audeant, profugus raptor euadat. Vltra Caspium sinum quidnam esset, ambiguũ aliquandiu fuit: idemne oceanus, an tellus infesta frigoribus sine ambitu, ac fine fine proiecta. Sed præter Physicos, Homerũque qui vniuersum orbem mari circunfusum esse dixerunt, Cornelius Nepos, vt recentior auctoritate, sic certior tradit: testem autem rei Qu. Metellum Celerem adijcit, eumque ita retulisse commemorat. Cum Gallijs proconsul præesset, Indos quosdam à Rege Sueuorum dono sibi datos, vnde in eas terras deuenissent requirendo, cognosse vi tempestatum, ex Indicis æquoribus abreptos, emensosque quæ intererant, tandem in Germaniæ littora exijsse. Restat ergo Pelagus, sed reliqua lateris eiusdem assiduo gelu durantur, & ideo deserta sunt.

remeant

Naues ostia

Hispaniæ & septentrionis insulæ.

Cap. VI.

HIs oris, quas angulo Beticæ hucusque perstrinximus, multæ ignobiles insulæ & sine nominibus etiam adiacent: sed earum quas præterire non liceat, Gades fretum attingit, eaque à continenti angusto spacio, & veluti flumine abscissa, qua terris proprior est, pene rectam ripam agit: qua oceanũ spectat, duobus promontorijs euecta in altum, mediũ littus abducit, & fert in altero cornu eiusdem nominis vrbem opulentam: in altero templum Aegyptij herculis, conditoribus, religione, vetustate, opibus illustre, Tyrij condidere: cur sanctum sit, ossa eius ibi sita efficiunt: annorum queis manet numerus: ab Iliaca tẽpestate principia sunt, opes tempus aluit. In Lusitania Erythia, quam Gerione habitatam accepimus, aliæque sine certis nominibus, adeò agri fertiles, vt cum semel sata frumenta sint, subinde recidiuis seminibus segetem nouantibus, septem minimum, interim plures etiam messes ferant. In Celticis aliquot

quot sunt, quas quia plumbo abundāt, vno omnes nomine Cassiterides appellāt. Sena in Britannico mari Osismicis aduersa littoribus, Gallici numinis oraculo insignis est, cuius antistites perpetua virginitate sanctæ, numero nouem esse traduntur, Galli Senas vocant, putantque ingenijs singularibus prędita s, maria ac ventos cōcitare carminibus, seque in quæ velint animalia vertere, sanare quæ apud alios insanabilia sunt, scire ventura & prædicere, sed non nisi dedita nauigantibus, & in id tantū vt se consulerent profectis. Britannia qualis sit, qualesque progeneret, mox certiora & magis explorata dicentur. Quippe tam diu clausam aperit ecce principū maxim⁹, nec indomitarū modò ante se, verū ignotarum quoque gentiū victor, qui propriarū rerum fidem vt bello affectauit, ita triumpho declaraturus portat. Cæterum vt adhuc habuimus, inter septentrionem occidentemque profecta, grandi angulo Rheni ostia prospicit, deinde obliqua retro latera abstrahit, altero Galliam, altero Germaniam spectans, tum rursus perpetuo margine directi littoris ab tergo

re abducta, iterum se in diuersos angulos
trusantus cuneat triquetra, & Siciliæ maximè simi-
lis, plana, ingens, fœcunda, verùm ijs quæ
pecora quàm homines benignius alant.
Fert nemora, saltus, ac prægrandia flumi-
na alternis motibus modò in pelagus, mo-
dò retrò fluentia, & quædam gemmas mar-
garitasque generantia. Fert populos re-
gesque populorum, sed sunt inculti om-
nes, atque vt longius à continenti absunt,
ita aliarum opum ignari magis, tantùm pe
core ac finibus dites, incertum ob decorē,
an quid aliud vltro corpora infecti. Cau-
sas autem bellorum ex libidine contra-
hunt, ac se frequenter inuicem infestant,
maximè imperitandi cupidine, studioque
prolatandi, quæ possident. Dimicant
non equitatu modò, aut pedite, verum &
bigis, & cutribus, Gallicè armati. Cou-
nos vocant, quorum falcatis axibus vtun-
tur. Super Britanniam Iuuerna est, pene
par spacio, sed vtrinque æqualis, tractu
littorum oblonga, cœli ad maturanda fe-
mina iniqui, verùm adeò luxuriosa herbis
non lætis modò, sed etiam dulcibus, vt se
exigua parte diei pecora impleant, & nisi
pabulo

pabulo prohibeantur, diutiùs pasta diſsiliant. Cultores eius inconditi sunt, & omnium virtutum ignari, pietatis admodùm expertes. Triginta sunt Orchades angustis inter se diductæ spacijs. Septem Hemodes contra Germaniam proiectæ in illo sinu, quem Codanum diximus. Ex ijs Codanonia, quam adhuc Teutoni tenent, vt magnitudine alias, ita fœcunditate anteſtat. Quę Sarmatis aduersa sunt ob alternos accessus, recursusque pelagi, & quòd spacia queis distant, modò operiuntur vndis, modò nuda sunt, aliàs insulæ videntur, aliàs vna & continens terra. In his esse Oonas, qui ouis auium paluſtriũ & auenis tantũ alantur: esse equinis pedibus Hippodas, & Otomegalos quibus magnæ aures, & ad ambiendum corpus omne patulæ, nudis alioqui pro veste sint, præterquã quòd fabulis traditur auctores etiam quos sequi non pigeat, inuenio. Thule Belgarum littori oppoſita eſt. Graijs & noſtris celebrata carminibus. In ea quòd ſol longe occaſurus exurgit, breues vtique noctes ſunt, ſed per hyemem ſicut alibi obſcuræ, æſtate lucidæ, quòd per id tempus iã ſe altius

euehens, quanquam ipse non cernatur, vicino tamen splendore proxima illustrat: per solstitium verò nullæ, quòd tum iam manifestior non fulgorem modo, sed sui quoq; partem maximam ostētat. Talca in Caspio mari sine cultu fertilis, omni fruge, ac fructibus abundans: sed vicini populi quæ gignuntur attingere nefas, & prosa crilegio habent, dijs parata existimantes, dijsque seruāda. Aliquot & illis oris, quas desertas diximus, æque desertæ adiacent, quas sine proprijs nominibus Scythicas vocant. Ab ijs in Eoum mare cursus inflectitur, inque oram terræ spectantis orientem pertinet. Hæc à Scythico promontorio apposita, primùm omnis ob niues est inuia: deinde ob immanitatem habitantiū inculta. Scythæ sunt Androphagi, & Sagę, distincti regiōe, quia feris scatet: &, inhabitabili. Vasta deinde iterū loca belluæ infestant, vsque ad montem mari imminentē, nomine Thabin. Longe ab eo Taurus attollitur. Seres intersunt, genus plenū iustitiæ, ex commercio, quod rebus in solitudine relictis, absens peragit, notissimum.

Indiæ

India. Cap. VII.

INdia non Eo tantûm apposita pelago, sed & ei quod ad meridiē spectans Indicum diximus, & hinc Tauri iugis, ab occidente Indo finita, tantum spacium litoris occupat, quantum per sexaginta dies noctesque velificantibus cursus est, ita multum à nostris abducta regionibus, vt in aliqua parte eius neuter septentrio appareat, aliterque quam in alijs oris, vmbræ rerum ad meridiem iaceant. Cęterum fertilis, & vario genere hominum, aliorumque animalium scatet. Alit formicas non minores maximis canib', quas more Gryphorum aurum penitus egestū cum summa pernicie attingentium custodire commemorant. Immanes & serpentes aliqui vt Elephantes morsu atque ambitu corporis conficiant. Tam pinguis alicubi, & tam feracis soli, vt in eo mella frondibus defluant, lanas syluæ ferant, arundinum fissa internodia veluti nauiculæ binos, & quędā ternos etiam vehāt. Cultorū habitus moresq; dissimiles. Lino alij vestiūtur aut lanis, quas diximus, alij ferarū auium-

septentrio

con Ll rodeo

auiumque pellibus, pars nudi agunt, pars tantùm obscœna velati, alij humiles paruique, alij ita proceri & corpore ingentes, vt Elephantis etiam, & ibi maximis, ficut nos equis, facile atque habiliter vtantur. Quidam nullum animal occidere, nullacarne vesci optimum existimant. Quosdam tantum pisces alunt. Quidam proximos parentesque priusquã annis, aut ægritudine in maciem eant, velut hostias cædunt: cæsorumque visceribus epulari fas & maximè pium est. Alij vbi senectus aut morbus incessit, procul à cæteris abeunt, mortemque in solitudine nihil anxij expectant: prudentiores eis, quibus ars, studiumque sapientiæ contingit, non expectant eam, sed ingerentes semet ignibus, læti & cum gloria accersunt. Vrbiũ quas incolunt (sunt autem plurimæ) Nysa est clarissima & maxima. Montium Meros Ioui sacer, famam hinc præcipuam habẽt, quòd in illa genitum, in huius specu Liberum arbitrãtur esse nutrisum: vnde Græcis authoribus, vt fœmori Iouis insutum dicerent, aut materia ingessit, aut error. Oras tenent ab Indo ad Gangem Palibo-

tri

tri, à Gange ad Iolida, nisi vbi magis quam vt habitetur, exæstuat, atræ gentes, & quodammodo Aethiopes. Ab Iolide ad Cudum recta sunt littora, nudique populi, & marinis opibus affatim dites. Tabis promontorium est quod Taurus attollit, communis vtriusque maris angulus, initiumque lateris ad meridiem versi, Ganges & Indus amnes, ille multis fontibus in Hęmodo Indiæ monte conceptus, simul vnum alueum fecit, fit omnium maximus, & alicubi latius, quando angustissimè fluit, decem milia passuum patens, in septem ora dispergitur. Indus ex monte Paropaniso exortus, & alia quidem flumina admittit: sed clarissima Cophen, Acesinem, Hydaspen, conceptamque pluribus alueis vndam lato spacio trahit. Hinc penè Gangem magnitudine exæquat. Post vbi aliquot sępe magnis flexibus cingit iugum, ingens iterum, rectus, soliduſque descendit, donec ad læuam dextramque sæ diducens, duobus ostijs longe distantibus exeat. Ad Tabin insula est Chryse, ad Gangem Argyre, altera aurei soli (ita veteres tradidere) altera argentei, atque ita, vt maxime videtur, aut

ex re nomen, aut ex vocabulo ficta fabula est. Taprobane, aut grandis admodum insula, aut prima pars orbis alterius Hipparcho dicitur, sed quia habitatur, nec quisquam circum eam isse traditur, prope verum est. Contra Indi illa ostia sunt, quæ vocant Solis, adeo inhabitabilia, vt ingressos vis circunfusi aeris exanimet coufestim: & inter ipsa ostia Patalene regio ob æstus intolerabiles, alicubi cultoribus egens. Inde ad principia Rubri maris pertinens inuia, atque deserta humus, & cineri magis quam pulueri similis, Ideoque per eā rara, & non grādia flumina emanant, quorū Tuberonē & Arusacem, notissima accepimus, Rubrū mare Græci, siue quia eius coloris est, siue quia ibi Erythras regnauit (erythrā thalassam (appellāt, procellosum, asperū, profundū, & magnorū animalium magis quam cętera capax: primo recedēteis oras æqualiter impellit: & vt nō intret interius, aliquā tum patens sinus erat. Sed quas ripas inflexerat, bis irrumpit duosque iterum sinus aperit: Persicus vocatur dictis regionibus propior: Arabicus, vlterior.

Sinus

Sinus Persicus. Caput. VIII.

PErsicus, qua mare accipit, vtrinque rectis lateribus grande ostiũ quasi cerui ce cõplectitur deinde terris in omnem partem vaste, & æqua portione cedẽtibus, magno littorũ orbe pelagus incingens, reddit formam capitis humani. Arabici, & os arctius, & latitudo minor est, maior aliquãto recessus, & multo magis lõga latera. Init penitus introrsusque dum Aegyptum pene & montem Arabiæ Casium attingit, quodam fastigio, minus ac minus latus, & quo magis penetrat angustior. Ab ijsque diximus: ad sinum Persicum, nisi vbi Chelonophagi morantur, deserta sunt, In ipso Carmani nauigantium dextera positi, sine veste ac fruge, sine pecore ac sedibus, piscium cute se velant, carne vescuntur, præter capita toto corpore hirsuti, Interiora Gedrosi, dehinc Persæ habitant. Cethis per Carmanios: supra Andanis, & Corios effluunt In parte quæ pelagi ostio aduersa est, Babyloniorum fines Chaldęorumque sunt, & duo clari amnes, Tigris Persidi propior, vlterior Euphrates, Tigris vt natus est, ita

Junto a estemar pasazon los hijos de Israel

q3 Semete mas en la tierra

q3 comen tortugas

descendens vsque ad littora permeat: Euphatres immani ore aperto, non exit tantum vnde oritur, sed & vast[illegible]que decidit, nec secat continuo agr[illegible]late diffusus in stagna, diuque sedentibus aquis, & sine alueo patulis piger, post vbi marginē rupit, verē fluuius est, acceptisque ripis celer, & fremens, per Armenios & Cappadocas occidentem petit, ni Taurus obstet, in nostra maria vēturus, Inde ad meridiē avertitur, & primū Syros, tū Arabas ingressus, non perdurat in pelagus, verum ingens modo & nauigabilis, inde tenuis riuus despectus emoritur, & nusquam manifesto exitu effluit vt alij amnes, sed desicit. Alterum latus ambit plaga, quę inter vtrumque pelagus excurrit. Arabia dicitur, cognomine Eudæmō, angusta, verū cinnami & thuris, aliorūque odorum maxime ferax. Maiorē Sabæi tenēt partē: ostio proximam & Carmanis cōtrariā Macæ: quę inter ostia ostēditur, syluæ cautesque exasperant: aliquot sunt in medio insulæ sitę, Ogyris, quod in ea Erythræ regis monumentum est, magis clata quam cæteræ.

Sinus

Sinus Arabicus. Cap. IX.

ALterum sinum vndique Arabes incingunt: ab ea parte quæ introeuntibus dextra est, vrbes sunt Carræ, & Arabia, & Gandamus. In altera ab intimo angulo prima Beronice inter Heroopoliticum, & Scrobilũ. Deinde inter promontoria Moronenon, & Coloca, Philoteris, & Ptolemais. Vltra Arsinoe, & alia Beronice. Tum sylua quæ hebenum, odoresq; generat, & manu factus amnis. Ideoque referendus quòd ex Nili alueo Dioryge abductus Extrasinum, verũ inflexu etiãnum rubri maris pars bestijs infesta, ideoque deserta est: partem Candæi habitant, hi quos ex facto, quia serpẽtibus vescuntur, Ophiophagos vocant. Fuere interius Pygmæi, minutum genus, & quod prosatis frugibus contra Grues dimicãdo defecit: sunt multa volucrum, multa serpentum genera. De serpentibus memorandi maxime quos paruos admodum, & veneni præsentis certo anni tempore ex limo concretarum paludũ emergere, in magno examine volantes Aegyptum tendere, at-

O 3 que

que in ipso introitu finiũ ab auibus, quas Ibidas appellant, aduerso agmine accipi, pugnaque confici, traditum est. De volucribus præcipuè referenda Phœnix, sempervnica, non enim coitu cõcipitur, partuvè generatur: sed vbi quingentorum annorum ævo perpetua duravit, super exaggeratam varijs odoribus struem sibi ipsa incubat, soluiturque: deinde putrescentiũ membrorum tabe concrescens, ipsa se concipit, atque ex se rursus renascitur: cũ adoleuit, ossa pristini corporis inclusa myrrha Aegyptum exportat, atque in vrbem, quã Solis appellant, fragrantibus nardo bustis inferens, memorãdo funere consecrat. Ipsum promontorium quo id mare claditur, Ceras Austri, vltra inuium est.

Aethiopia. Cap. X.

De aqui Vino La Reyna Sabba a Ver a Salomon

AEthiopes vltra sedent, Meroen habent, terram quam Nilus primo ambitu amplexus insulam facit: pars quia vitæ spacium dimidio fere quàm nos longius, agunt: Macrobij, pars quia ex Aegypto aduenere, dicti Automolæ, pulchri forma, æqui corporis: parumque venerationes,

ratiores, veluti optimarum alumni virtutum. In illis mos est, cui potissimum pareant, specie ac viribus legere. Apud hos plus auri, quam eris est, ideo quod minus est, preciosius censent. Aere exornantur, auro vincula fontium fabricant. Est locus apparatis epulis semper refertus, & quibuslibet vesci volentibus licet (*Helin trapezan*) appellant, & quæ passim apposita sunt, affirmant innasci subinde diuinitus. Est lacus quo perfusa corpora quasi vncta pernēitt, bibitur idem, adeò est liquidus, & ad sustinenda quæ incidunt, aut immittuntur infirmus, vt folia etiam proximis decisa frondibus, non innatantia ferat, sed pessum & penitus accipiat. Sunt & sæuissimæ feræ omni colore varij Lycaones, & quales accepimus Sphingas. Sunt miræ aues cornutæ Tragopomones, & equinis auribus Pegasi. Cæterum oras ad Corum sequētibus nihil memorabile occurrit, vasta omnia vastis præcisa mōtibus, ripæ potius sunt, quā littora. Inde ingēs & sine cultoribus tractus dubiū aliquandiu fuit, essetne vltra pelagus: caperetne terra circuitū, an exusta, æstu sine fine Africa se extenderet:

la mesa de Lgol.

pernitent

qi parescen a lobos

qi parescen cabras

deretiverũ & Hanno Carthaginensis exploratum missus à suis, cũ per oceani ostia exisset, magnam partem eius circũuectus, non se mari, sed commeatu defeciſſe commentario retulerat: & Eudoxus quidãauorum nostrorũ temporibus cùm Lathyrum Regem Alexandriæ profugeret, Arabico sinu egressus, per hoc pelagus (vt Nepos affirmat) Gades vsque peruectus est, ideo eius oræ nota sunt aliqua. Sunt autem trãs ea quæ modo deserta diximus, muti populi, & quibus pro eloquio nutus est, alij sine sono linguæ, alij sine linguis, alij labris etiã cohærẽtibus, nisi quòd sub naribus etiã fistula est, per quã bibere auenæ calamis: & quũ incessit libido vescendi, grana singula frugũ passim nascentiũ absorbere dicuntur. Sunt quibus ante aduentũ Eudoxi adeò ignotus ignis fuit, adeoque vsus mirũ in modum placuit, vt amplecti etiam flammas, & ardentia sinu abdere, donec noceret, maximè libuerit. Super eos grandis litoribus flexus grandem insulam includit, in qua tantùm fœminas esse narrant, toto corpore hirsutas, & sine coitu marium sua sponte fœcundas, adeò asperis efferisque mori-

Digitized by Google

moribus, vt captæ contineri ne reluctentur vix vinculis posſint, hoc Hanno retulit, & quia detracta occisis coria pertulerat, fides habita est. Vltra hunc sinum mons altus (vt Græci vocant) *Theon ochema*) perpetuis ig nibus flagrat: vltra montem viret collis lon go tractu longis littoribus obductus, vnde visuntur patentes magis campi, quam vt prospici posſint, Panum, Satyrorumque: hinc opinio ea fidem cepit, quod cum in his nihil culti sit, nullæ habitantium sedes, nulla vestigia, solitudo in diem vasta, & si lentium vastius, nocte crebri ignes micant & veluti castra late iacentia, ostenduntur. Crepant Cymbala & Tympana, audiunturque tibiæ sonantes maius humanis. Tunc rursus Aethiopes, nec tam dites, vt hi quos diximus nec ita corporibus similes sed minores incultique sunt, & nomine Hesperio. In horum sinibus fons est, quem Nili esse aliqua parte credibile est, Nuluch ab incolis dicitur: & videri potest non alio nomine appellari, sed à Barbaro ore corruptus: alit & flumen, & minora quidem eiusdem tamen generis animalia gignens alijs amnibus in oceanum vergen-

tibus, solus in mediam regionem ad orientem abit, & quonam exeat, incertum est. Inde colligitur Nilum hoc fonte conceptum, aestumque aliquādiu perinuia, & ideo ignotum, iterum se vbi ad Eoa processerit, ostendere, Cæterum spatio quo absconditur effici, vt hic alio cedere, ille aliunde vi deatur exurgere, Catoblepas non grandis fera, verum graue & pre grande caput ægre sustinens, atque ob id in terram plurimum ore conuersa, apud hos gignitur, ob vim singularem magis etiam referenda, quod cum impetu morsuque nihil vnquam sæuiat, oculos eius vidisse mortiferum. Contra eosdem sunt insulæ Corgades, domus, vt aiunt aliquando Gorgonum. Ipsæ terræ promontorio, cui (*Hesperu ceras*) nomē est, finiūtur.

Atlantici maris insulæ, & terminus. *Cap. XI.*

INde incipit frons illa, quæ in occidentem vergens mari Atlantico abluitur. Prima eius Athiopes tenent. Media nulli, nā aut exusta sunt, aut harenis obducta, aut infesta serpētibus. Exustis insulæ

læ appositæ sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. In harenis mõs est Atlas densé consurgẽs, verum incisis vndique rupibus præceps, inuius, & quo magis surgit exilior, qui quod altius quam conspici potest, vsque in nubilia erigitur, cælũ & sidera nõ tãgere modo vertice, sed sustinere quoque dictus est. Contra fortunatæ insulæ, abũdãt sua sponte genitis, & subinde alijs super alijs innascentibus nihil solicitos alũt, beatius quã aliæ vrbes excultæ. Vna singulari duorum fontium ingenio maxime insignis alterũ qui gustauere, risu soluuntur in mortẽ, ita affectis remediũ est, ex altero bibere. A beo tractu quem feræ infestant, proximi sunt Himantopodes, inflexi lentis cruribus, quos serpere magis quã ingredi refertũt. Deinde Pharusij, aliquando tendente ad Hesperidas Hercule dites, nunc inculti & nisi quod pecore aluntur, admodũ iopes. Hinc iã lętiores agri, amœnique saltus Terebinthoarbore abundãt. Nigritarũ Getulorũque passim vagantiũ ne littora quidem infœcunda sunt purpura, & murice efficacissimis ad tingendum, & vbique quæ tinxere clarissima. Reliqua est ora Mauri-

taniæ

tanię exterior, & infinem sui fastigantis se Africæ nouissimus angulus, ijsdem opibus sed minus diues. Cæterum solo etiam ditior, & adeo fertilis, vt frugũ genera nõ cum serantur modo benignissime procreet, sed quædam profundat sponte nata. Hic Anteus regnasse dicitur, & signum ei fabulæ clarũ porsus ostenditur, collis modicus resupini hominis imagine iacentis, illius, vt incolæ ferunt, tumulus: vnde vbi aliqua pars eruta est, solẽt imbres spargi, & donec effossa repleantur, deueniunt. Hominum pars siluas frequentant, minus quã quos modo diximus vagi: pars in vrbibus habitãt, quarum vt inter paruas opulentissimæ habentur, procul à mari Silda, Volubilis, Ptiscia na: Propius autem Sala, & Lyxo flumini Iunxo proxima. Vltra est Colonia, & fluuius Zilia: & vnde initium fecimus Ampelusia, in nostrum iam fretum vergens promontorium, Atlantici littoris, atque operis huius terminus

✠

LAVS DEO.

Sabbato hora 9. ante meridiẽ 10. 30 Julio anno dñi. 1599.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

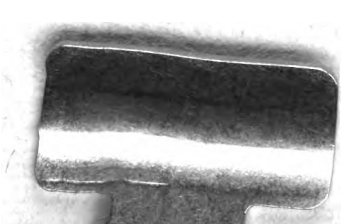

Digitized by Google

Digitized by Google